

ABONAMENTUL
 An . . . 28.— Cor,
 Simitate an 14.—
 6 luni . . . 7.—
 3 luni . . . 2.40
 Pentru România și
 strălămate:
 An . . . 40.— franci
 Telefon
 Pentru oraș și interurban
 Nr. 760.

REDACȚIA

ADMINISTRAȚIA
 Strada Zrinyi N-ru 1/a
 INSERTIUNILE
 se primesc la admini-
 stratie.
 Mulțumite publice și Loc
 deschis costă șirul 20 fil.
 Manuscrise nu se in-
 napolază.

ROMÂNUL

Bulgari de operetă.

Arad, 11 Mai

Cică Bulgarii din Dobrogea românească s-au constituit în societate cu numele acelei provincii. Ar fi adevărat, se zice, vr'o 350,000 de Bulgari în Dobrogea românească. Și aceștia, mai vărtos însă cei ajunși sub stăpânire românească abia acum câteva luni, simțesc greu jugul român și astfel societatea „Dobrogea” în numele celor 350,000 de Bulgari din teritoriul anexat la România ne mai putând suporta jugul de veacuri, care-i apasă și văditându-se amenințați în existența lor națională, își ridică vocea lor înăbușită de atmosfera tiranică a României și se adresează protestând cu ultima energie — cui se adresează? Contelui *Károlyi Mihály* la Budapesta. Acest apostol al libertății popoarelor, acest erou trecut prin atâtea lupte purtate în numele sfânt al dreptății neamurilor. Bulgarii asupriți în România se adresează grofului *Károlyi Mihály* la Budapesta, ca să întrevină pentru ei în delegațiunile austro-ungare și — să-i mântuiască.

Iar presa maghiară din capitală și jur, fără deosebire de partid și confesiune, se unește într'o adorabilă conglăsuire înregistrând faptul și văicărându-se de soarta amară a nobililor Bulgari din Țara-Românească, sârmani Bulgari. Cică Bulgarii, 350,000, domnule, îl roagă pe groful ungur *Károlyi Mihály* să ia apărarea drepturilor lor politice, bisericești și școlare, atât în delegațiuni, cât și în presă, deoarece legile votate și sancționate în România nu le oferă nici un scut. Și presa ungurească, fără osebi-

re de confesiune, adaugă cu multă mâhnire și compătimire pentru frații Bulgari, că aceștia cer să li se acorde numai „*acelea drepturi politice, bisericești și școlare, pe cari le au Românii din Țara-Ungurească*”.

Care va să zică Bulgarii asupriți din Dobrogea-românească au trimis bărbați pricepuți în Țara-Ungurească să vadă ce soartă au aici Românii și văzând această soartă ei s'au întors acasă și au spus fraților lor, iar aceștia la rândul lor admirând libertatea Românilor din Țara-Ungurească roagă pe Unguri să le dea și lor atâta libertate.

Adevărat că Bulgarii din Dobrogea-românească trebuiau să se adreseze cu cererea lor guvernului din București. Adevărat că dâșii abia de câteva luni sunt supușii României și absolut nu credem să fie profeți cari să poată vedea cum vor fi ei tratați în Țara-Românească. Adevărat că România a cucerit Dobrogea cu arma, iar de cându-i lumea cuceritorului i s'au recunoscut alte drepturi, decât celor cari prin târguiești au ajuns la vre-o înțelegere. Adevărat că România este stat național, care nu-și va jertii această ființă a sa de dragul ori de frica unui mic grupuleț de Bulgari cu ceafa groasă.

Toate acestea sunt adevăruri. Și totuși Bulgarii nu se plâng guvernului din București, ori Majestății Sale viteazului și înțeleptului rege român Carol I, ci ei se plâng contelui *Károlyi Mihály* din Budapesta, căci prea bine știu Bulgarii că Ungurii sunt „*al mai tare om din lume*”, de cari tremură Europa și regele Carol fuge mâncând pământul. Le vom arăta noi Românilor, își zise scumpii noștri frați întru Hristos Bulgarii români, îi vom spune *Ungurilor* ș'apoi atunci vai și

amar de capul lor. Așa veste li-a mers Ungurilor în lumea largă și numai la vestea lor lanțurile robiei cad sfărâmate și se înalță nebiruite cetățile libertății neamurilor și se scufundă în neant sclăvia și tirănia. Nu-i glumă, mă rog dumniavoastră!

Dar mai vărtos sunt prea înțelepți Bulgarii din Dobrogea-românească când ei se mărginesc a cere prin Unguri dela Români taman *numai* atâtea drepturi pentru dâșii, câte drepturi au Românii din Țara-Ungurească. Drepturi politice, bisericești și școlare. Numai atâtea, câte au Românii din Țara-Ungurească.

Curios. De un an de zile acum presa ungurească gura nu-i mai tace de soarta tristă a neamurilor străine din Țara-Românească. Unele gazete, mai ales cele prin excelență piștruite, și-au ales partea jidovească și zilnic scriu ieremiade despre barbaria, ce-i torturează pe nefericiții fii ai lui Izrael în țara Valahilor, cari numai acum de curând au făcut cunoștință cu săpunul. Jidovii din țara Valahilor tânjesc și se prăpădesc și mor de chin și foame și frig ori căldură prea mare și Europa nemernică nu sare să desființeze sălbăticia ce se lăfăiește aci în poalele sale la marginea Pontului-Euxin. Altele se vaiere de nefericirea Ciangăilor, cari se prăpădesc fiind siliți cu sulita să se roage lui Dumnezeu unguresc în limbă valahă. Și învățând limba pocită a Valahilor marele apostol al dreptății și al umanității și al civilizațiunii cu numele splendid de *Fényes László* se duce deadreptul în vizuina șerpilor valahi la București și acolo descopere robia nefericiților hamali și vizitii și rânduși și feciori de casă și slujnice unguri și unguroaice, cari plâng amar că nu

Gheorghe Lazăr

respons de mitropolitul Stratimirovicu dela hirotonire*).

Lazăr studiase la universitatea din Viena până în toamna anului 1809, când în Noemvrie se întoarse acasă, în Ardeal. De aici fu trimis în Decemvrie din acelaș an la Carloveț, la mitropolitul Stratimirovici, ca în seminarul de acolo să-și întregască studiile teologice cu dogmatica și liturgica religiei sale și, învățând acestea, să primească hirotonirea.

Mitropolitul Stratimirovici însă refuză primirea lui Lazăr în teologie și astfel fu silit să se întoarcă iarăș în Ardeal, aducând cu sine și o scrisoare dela mitropolit către consistorul din Sibiu, în care motivează refuzarea. Scrisoarea nu nenorocul să ajungă în mâna guvernatorului din Ardeal, care apoi o trimise nedesfăcută cancelariei aulice transilvane în Viena.

După ce această scrisoare a ajuns și în mâna ministrilor din Viena și a Maj. Sale, cancelaria aulică transilvană, la poruncă preainaltă, se întreține în 23 Martie 1810 în ședință, ca să-și expună în scris opinia cu privire la motivele refuzării lui Lazăr dela studii și hirotonire.

Cancelaria înaintează protocolul, luat în această ședință, în 5 Aprilie 1810 Majestății Sale,

spre hotărâre preainaltă. În urma opiniei din protocol și în urma observării celui mai iscusit ministru, Bedekovich, că mitropolitul prin refuzarea lui Lazăr ar avea tendința, de a împiedeca intențiunea preainaltă în promovarea culturii clerului gr. neunit, Majestatea Sa în 13 Aprilie 1810 ordonează următoarele:

„Despre arătarea din filele protocolare ale consilierului aulic, grof Eszterházy, desubt Nr. 631, conform căreia mitropolitul gr. neunit din Carloveț refuză studentului în teologie, Gheorghe Lazăr, hirotonirea pe motivul, că acela a ascultat teologia la universitatea din Viena, cancelaria are să-mi facă un raport special, îndată ce va fi primit replica cancelariei ungurești, alăturând la acela scrisoarea mitropolitului și arătând și aceea, ce s'a făcut în privința asta. Celelalte observări din aceste file protocolare le iau la cunoștință.

Francisc”.

Abia în 19 Octomvrie 1810 prezintă cancelaria aulică transilvană acest raport special, cu privire la refuzarea lui Lazăr dela continuarea studiilor teologice și primirea hirotonirii din partea arhiepiscopului și mitropolitului gr. neunit din Carloveț, Stratimirovici. E un raport mai lung acesta și cel mai însemnat prin conținutul său. Înfrățisează un interes deosebit, nu numai pentru amănuntele referitoare la Lazăr, ci și pentru împrejurarea, că din acesta se desprind unele lucruri, cari, în lipsă de documente, niciodată n'au fost prezentate îndestul de limpede; lucruri, cari veacuri dearândul au

frământat mințea și sufletul domnitorilor și directorilor din patria noastră.

Iată raportul în traducere:

„Asupra protocolului cancelariei aulice transilvane din 23 Martie a. c. Majestatea Voastră ați binevoit a hotări, ca cancelaria aulică să facă în privința acelei refuzări din partea mitropolitului din Carloveț, îndată ce primește declarația, cerută dela cancelaria ungară, un raport special și să alăture la acela scrisoarea mitropolitului și să arate tot ceea ce s'a făcut în afacerea asta.

Cancelaria aulică transilvană, prin prezentarea raportului detaliat de față, urmează deci ordinului preainalt, pe care l'ar fi făcut și în cazul, dacă nu i s'ar fi demandat.

La recomandăția vicarului și președintelui consistorului neunit din Ardeal s'a încuviințat în 1806 (actul Nr. 1704—806) pentru talentul și moralitatea sa mult lăudatului ascultător în drepturi la liceul din Cluj, Gheorghe Lazăr, un stipendiu pentru învățarea studiilor teologice la universitatea din Viena din fondul sidoxial din partea Majestății Voastre cu angajamentul, ca Lazăr, conform îndatoririi luată asupra sa, să instrueze, după absolvirea studiilor teologice, candidații neuniți ai statului preoțesc științele de lipsă la păstorire.

În Noemvrie anul trecut veni Lazăr dela universitatea din Viena îndărăpt și fu trimis de guvernul din Transilvania la Carloveț, cu o scrisoare de recomandăție a consistorului gr. or. român din Sibiu, ca acolo să învețe și studiile teologice ale ritului său, pentruca astfel să poată primi hirotonirea.

* Reproducere din broșura: „Date nouă despre Gheorghe Lazăr” de Dr. Avram Sădean, profesor la seminarul din Arad.

pot să se închine sfântului tricolor unguresc împodobit frumos cu „ângerășii” și mai ales barbarii Valahi dându-le absolută libertate bisericească și culturală nici prin gând nu le trece să silească pe Români ca să învețe ungurește pentru de a se putea înțelege cu dânșii, ci ei Ungurii, cari sunt cei mai tari din lume, ei, hamalii și rândușii și slujnicele sunt siliți în București să învețe limba proastă a Valahilor, cari încă-i batjocuresc zicându-le „unguri” și nici un guvern nu s'a gândit să le asigure unuia fieștecărui cel puțin o modestă rentă viageră de măcar 5000 corane la an ca să poată trăi în sărăcie cinstită. Și acum la urmă de tot iată-i și pe simpaticii Bulgari din Dobrogea, 350,000, nu-i glumă, plângându-se Ungurilor de nedreptățirea din partea Valahilor. E totuș prea mult. Noi faptic ne mirăm că-i mai suferă pământul pe Valahii ăștia. Ungurii-s prea marinimoși, prea afară din cale buni și iertători, căci altfel praf și cenușă v'ar fi făcut de mult Valahilor nemernici, cari asuprași neamurile și sunteți călăii umanității, ai culturai, ai libertății.

Măcar atâtea drepturi să le dea Bulgariilor din Țara-Românească, câte au Români din Țara-Ungurească. Ei, pardon, ni se pare că aci am greșit puțin. Asta nu trebuia s'o spună Bulgarii, domnule conte Károlyi Mihály. Asta nu trebuia s'o spună. Că acum gazetele incendiare ale Valahilor vor descoperi tot planul nostru cu Bulgarii. Ele vor spune lumii, că adresa Bulgarilor ne-am comandat-o noi ca să arătăm lui Berchtold și împăratului Francisc Iosif I și arhiducelui Francisc Ferdinand și împăratului Wilhelm II că Români din Țara Ungurească spun minciuni plângându-se de nedreptățile ungurești, fiindcă soarta lor aci este cea mai fericită din câte se poate închipui în valea asta a plângerilor, ce este viața omenească, iată bieții Bulgari, 350.000, domnule, ahtiază această soartă și ne-au rugat să le dăm numai atâtea drepturi, câte au Români în țara noastră.

Nu, domnule conte Károlyi Mihály, asta nu trebuia s'o spună scumpii noștri Bulgari. Ei făceau mai bine să se plângă pur și simplu de soarta lor și să ceară ajutorul cel nebiruit

al Ungurilor, dar neapărat trebuiau să le dea pace Românilor din Țara-Ungurească. Că acum Români ăștia vor protesta, ca cei 350.000 Bulgari, taman a zecea parte a numărului lor de 3 milioane și jumătate să se compare cu dânșii. Ei vor protesta ca Bulgarii **cucerii cu arma de Români** să se compare cu Români din Ungaria și Ardeal, cari de două mii de ani stau neclintiți în moșiile lor necucerii vre-odată cu arma din partea Ungurilor, ci suferind cu înțelepciune nedreptățile unor hrăpăreți știind prea bine că apa trece, pietrele rămân. Ei vor spune că nedreptatea ce li se face nu se poate justifica cu aceeași eventuală nedreptățire a altora. Că în chipul acesta Ungurii ar putea să-i mănânce fripti provocându-se la obiceiul canibalilor. Și în cele din urmă Români din Ungaria și Ardeal vor spune, că Bulgarii să fie sănătoși și să-și elupte drepturile de cari au trebuință, ei, Români, nu pentru aceea cer libertatea lor națională, fiindcă o au și Francezii și cu atât mai puțin vor renunța la această cerere a lor pentru acel motiv, că n'o au nici Țiganii și nici Bulgarii din Dobrogea, ci Români, 3 milioane și jumătate de Români din Ungaria și Ardeal cer libertatea națională, fiindcă au lipsă de ea pentru de a se putea fericii în viața pământească și fiindcă se simțesc destul de tari ca s'o ceară și să și-o câștige și știu, că fără acordarea acestei libertăți se primejduiește siguranța monarhiei și vor trosni încheieturile statului ungar, unde nu sunt față de 3 milioane și jumătate de Români 70 milioane de Unguri, câți ar trebui să fie ca să se potrivească raportul în care sunt cei 350.000 de Bulgari față de cele 8 milioane de Români ai Țării-Românești.

Tare ni-e rușine, domnule conte Károlyi Mihály, de toată afacerea asta cu Bulgarii noștri. Ne blamarăm cu America, am mâncat-o nespălată cu Muscalii, ce naiba se amestecă acum proștii ăștia de Bulgari în daraverile noastre? Ce bine era s'o fi luat din capul locului cu Francezii. Dar, vezi, mintea Românilui cea de pe urmă. E mare pagubă că nu aveți și d-voastră un Român moderat în partid. Luați-l pe Ciocan, ori, fiindcă ăștia-i prea bătrân faceți încercare cu Șeghescu. Pe el și

de altfel Apponyi l-a arvunit, să se întoacă la stăpân. Cum ziceți d-voastră, aristocrați pe nas? On revient toujours... Iar Bulgarii noștri de operetă să le dăm pace, domnule conte.

Problema Idovească și poporul român

De Dumitru C. Mor

VIII.

Ei bine, nu! Problema trebuie deslegată deslegarea ei trebuie s'o găsim! Nu putem mai mult cu acea spadă a lui Damocles alăsată asupra grumazilor noștri, ca de câte ori va să cadă asupra noastră și să ne rădă în cap două continente, tratându-ne barbari, de călăi a sfintei inchiiziții, care ne rugă pe bieții israeliți pentru că se încălece Biblie! Apoi mai este nevoie să dăm o stăruință gală, Jidovilor născuți, crescuți și stabiliți fără de mai multe generațiuni, să dăm turile politice și celor dintre dânșii cari devenit români și prin sânge, și a le deslega toți un mijloc cinstit de asimilare, fără să devie trădători nici neamului nostru, nici dinții lor mozaice.

Și unde aiurea am putea găsi mai ușor să deslegare, decât în învățătura ce ne dă atât de lămurit istoria marilor noștri străbuni Romani?!

Dela anul 510 (înainte de Christos), când proclamată republica romană alcătuită din Sabini și Etrusci și până la anul 300 (înainte de Christos), când plebeii fură admiși de o parte cu patricienii în toate magistraturile, numai se cu toții cives Romani, singurii în drept să conducă treburile statului și să-l apere cu armele și viețile lor, fu un timp de lupte în care o țin în loc. Odată așezată pe această temelie unitare, mica republică, — nici călăi de mare — începu a se lăți și în curând să stăpânească pe întreaga peninsulă Italică. Apoi pace legiunile romane — alcătuite numai din tinerii romani — nimiciră pe mare și pe uscat cohortele mercenare ale Cartaginezilor și duseră în provincie romană întreaga Elladă și pînseră stăpânirea romană până la hotarele mele cunoscute pe atunci.

E bine înțeles că pe când legiunile romane stăpânirea Romei tot mai departe, numărul

în Carloveț însă nu numai că nu fu admis Lazăr la studii și hirotonire, ci fu privit asemenea unui eretic și declarat pentru totdeauna de incapabil, de a primi hirotonirea, dându-i-se și o scrisoare adresată consistorului neunit din Ardeal.

Lazăr raportează toate acestea guvernului din Ardeal, care-l luă scrisoarea și pe care o trimise nedeschisă cancelariei, bănuind în aceasta principii rădăcite; și așa cu atât mai puțin crezu de oportunitate, a lăsa să ajungă această scrisoare la consistor, când mitropolitul nici nu-l îndreptățit, să corespunde direct cu consistorul.

În această scrisoare (alăturată la acte sub nr. 622) și desfăcută de cancelarie, mitropolitul aduce referitor la refuzare următoarele motive: Lazăr aspiră la o demnitate mai înaltă preoțască, deci ar trebui să fie instruit cu cea mai mare îngrijire în dogmele religiei sale. Primi însă o educație cu totul întoarsă. Adecă învăță studiile teologice la o universitate catolică și ar vrea acum, ca și în trecut să-și însușească dogmatca și liturgica neunitilor. Cum și-ar trimite catolicii studenții lor în institute protestante pentru educație.

Contra lui Lazăr se ivește o bănuială îndoită: odată se numește el în cartea de botez *Eustratius*, în atestatele școlastice și de consistor *Gheorghe*; apoi în atestatele școlastice figurează ca gr. cat. La aceasta se adaugă și aceea, că Lazăr în convorbirea sa, avută cu el asupra religiei, ar fi tradat un indiferentism și o răceală către religionea gr. neunită.

În sfârșit mitropolitul admoniază în scrisoare

consistorul, ca la primirea persoanelor în statul preoțesc să fie cu toată atențiunea.

Afară de aceste motive, Lazăr adaugă încă următoarele în o petiție înaintată guvernului, în care povestește în detalii toată primirea lui la mitropolit și pentru ce și se refuzase primirea la studii și hirotonire: că studiază pe spese publice și tocmai pentru aceea e bănuitor, mai ales fiindcă din partea consistorului ar fi fost trimis numai la studii la Carloveț, de guvern însă se recomandă și la hirotonire; ca unui neunit nu i-ar fi permis nici măcar să cunoască dogmele și principiile catolicilor; că e învățat și necăsătorit, deci aspiră la trepte mai înalte; că nu cunoaște limba slavonă, în care se propun studiile în Carloveț.

Atât guvernul din Ardeal, cât și cancelaria aulică află toate aceste motive de inadmisibile, căci:

1. Fiecare e obiceiul între „Valahii” din Ardeal să-și ia alte nume, decât cele primite la botez; Lazăr din greșeală e indus în atestatele școlastice, ca unit, și se desmintește îndeajuns prin aceea, că consistorul neunit și președintele acestuia, vicarul general Huțovici, a recomandat pe acest tânăr pentru primirea unui stipendiu din fondul sidoxial.

2. Atât în Sibiu, cât și în Cluj, unde Lazăr studia în școli catolice, precum și în Viena există biserici neunitice, pe cari acesta le-a putut cerceta.

3. Nu se poate crede despre profesorii din Carloveț, că afară de limba slavonă nu vorbesc și limba latină, germană ori franceză. Ei ar fi putut deci împărtăși lui Lazăr instrucția în vre-una din aceste limbi,

4. Prin împrejurarea, că Lazăr a ascultat teologia în Cluj, iar teologia în Viena, încă de cetat să fie greco-neunit, căci dacă cineva să cunoască cu principiile unei alte religii decât dragul științei, nicidecum nu poate fi urmas al ei și să nu se recunoască, părăsindu-gia sa.

5. E foarte bătător la ochi, că mitropolitul să primească pe Lazăr tocmai pentru că are o pretenție prea înaltă, pe ceea ce la primire ar trebui să pună temeiul.

6. În sfârșit chiar așa de puțin se poate înțelege, pentru ce unui greco-neunit nu-i este măcar să cunoască dogmele religiei catolice pentru aceea, ca să țină neuniții și pe mai departe în neștiința adâncă.

Și fiindcă Lazăr fu trimis anume la studii publice la universitatea din Viena, ca prin aceasta să poată influența asupra educației populare și a preoțimeii sale în Ardeal; și deoarece hotărârile preainalte din 1807 ar trebui să se țină încă câțiva tineri talentați, cari se dedică preoțesc, pentru o educație mai aleasă, la universitatea din Viena, dobândind astfel profesori deosebiți pentru noul seminar neunit, ce ar ridica în Ardeal, și a se prevedea spre aceasta cu câte un stipendiu din fondul sidoxial; dar că mitropolitul din Carloveț, în urma pretențiilor sale manifestate, ar pune piedeci executării hotărârilor preainalte, guvernul a făcut propunerea afacerea asta să se rezolve așa, ca Lazăr să studieze și hirotonire să fie avizat la episcopatul din Bucovina.

ca să se înmulțească, pe când forța lor morală, puterea de îndurare și disprețul de mare, scădeau pe aceeași măsură, fiind silite să primească în sinul lor și elemente eterogene, unele chiar dintre popoarele cucerite. Elementele acestea se întrebuntau mai mult la transporturi, la săpături și la serviciile auxiliare; numai elita se încadra printre legionari. Șefii de deserviri și comandamentele erau exclusiv alcătuite din cetățeni romani. De asemenea cu toate deșeurile atât în provinciile cucerite cât și în republică, nu se încredințau decât Romanilor. Cu atât mai mult senatul, consulii și toți aceia care conduceau destinele republicii și mai târziu ale imperiului, așa că calitatea de roman era împărțită în două categorii: Cetățeanul roman — *civis Romanus* — și supusul roman — *subditus Romanus* —; dar toți își ziceau Romani și cât a domnit această mare de lucruri, Roma a mers din mărire în mărire, state și popoare mult mai numeroase — unele mai vechi decât dânsa în civilizație, în știință și în artă, îi primiau stăpânirea, cultura și civilizația superioară; pe când legiunile sale străns închegate în elementul latinesc, purtau vulturii lor din isbândă în isbândă și din cuceriri în cuceriri!

Tocmai în anul 37 d. Chr. sub împăratul Caracalla *subdites in civitatem adsciscerunt*, înecă supușii se înalță până la cetățenie și de atunci începe decăderea stăpânitoarei lumii, treptat, treptat, până ce dispăre cu totul, pe multe veacuri, înecat sub puhoiul năvălitor barbare.

Ș era firesc să se întâmple astfel! Căci pentru ca să aperi cu viața și întreaga ta înțelegere și dragoste, onoarea și interesul unui neam, prima întocmire este să faci parte dintr-unul prin întreaga ta fire sufletească și trupească. Numai atunci îi vei putea pricepe năzuințele și nevoile; numai atunci de dragul lui vei putea îndura fără descurajare toate lipsurile, ostenețele, primejdiile și durerile războiului, jertfindu-ți și viața cu bucurie. Niciodată un străin — fie el un geniu — nu va putea de patrii sale adoptive, niște legi potrivite cu firea și spiritul ei, căci fiecare neam se deosebește de celelalte, tocmai prin fire și felul de a gândi și gândi; iar în aplicarea acestor legi, nu fi cu, sau fără voie, aplecat să părtinească pe acei de o obârșie cu dânsul. De cum porțile cetățeniei Romane fură deschise subdiților îi vedem pe aceștia susținuți de cohortele pretoriale — în cele mai multe cazuri, de același neam cu dânsii — îmbrăcând Purpura Imperială purtându-și trufași pe frunte coroana Cezarilor, iar totuși ducând împărăția la peire pe calea cea mai sigură și mai scurtă.

Mare, puternică și de neuitat trebuie să ne fie învățătura ce reese din Istoria marilor noștri străbuni; cetățenii adevărați ai micii Rome au cucerit întreaga lume antică alipindu-și nenumărate state și milioane de supuși, cari tot Romani se ziceau deoarece țările lor își pierduseră ființa de stat și nu mai aveau cum își zice altfel. Cum însă marinimia Romană i-a înfiat pe aceștia, conferindu-le Cetățenia Romană și-a văzut — tot prin ei — mai întâi decăderea, apoi nimicirea!

Tot așa și noi; dacă ne-am strecurat prin atâtea restriște și năvăliri, păstrându-ne firea Neamului, curățenia sângelui, limba, moravurile, obiceiurile, datinele, străvechi și până și pământul cu erit de strămoși; datori suntem dar să păzim cu sfințenie și neclintite aceste sfințe și ocrotitoare odoare, să nu le împrăștiem de a surda când cerul începe a se lumina și pentru noi Români, ca Doamne fereste să nu ne ajungă decăderea, înainte de apogeu! Subdites — supuși să ne dea Dumnezeu cât de mulți! Cetățeni însă să nu mai facem deacum înainte, decât pe acei de un sânge și de o fire cu noi! Iată dar că problema care ni-se părea de nedeslegat se deslegă dela sine prin următoarele două principii de temelie:

Acordarea cât mai largă tuturor străinilor — fără deosebire de rase sau credințe a naționalității române. Iar calitatea de cetățean român să nu se poată căpăta decât prin moștenire părintească sau maternă.

Iată de altfel principiile care după smerita mea părere, ar fi de introdus în noua Constituție:

A) Calitatea de Cetățean român nu se va mai putea dobândi decât de acela care va putea dovedi înaintea instanțelor judecătorești că părintele său sau mama erau de neam românesc.

B) Calitatea însă de *supus* Român poate fi căpătată de către ori ce străin, de orice naționalitate sau credință, cu întocmirea de a se supune tuturor formalităților cerute astăzi pentru împământenire adecă — stagiul de 10 ani, votul corpurilor legiuitoare, decretul care-l proclamă *supus* Român etc., cu toate garanțiile cerute despre moralitatea și trecutul său nepătat.

Supușenia aceasta trebuie privită ca un al doilea stagiul până ce *filii* noului supus vor putea călca pragul cetățeniei Române în întocmirile cerute celorlalți cetățeni români.

C) Calitatea de cetățean român se poate suspenda vremelnic în singurul caz când s'ar dovedi că cetățeanul s'ar fi naturalizat în alt neam și numai atâta vreme cât persistă în noua sa naționalitate. Calitatea sa de Român, nu i se poate lua niciodată, nici lui, nici urmașilor săi.

D) Oricine va putea dovedi înaintea tribunalului în rayonul căruia și-a ales domiciliul că tatăl sau mama lui, sau unul din ascendenții lui, din parte bărbătească, sau femeiască sunt de neam românesc, fie el născut în țară sau în străinătate, este deindată recunoscut cetățean român cu toate drepturile inerente acestei calități. Această recunoaștere se dobândește fără nici un stagiul, prin singura sentință a tribunalului competent, cu drept de apel în caz de respingere, sau contestație electorală. Este dator însă a prezenta tribunalului toate garanțiile de moralitate și de un trecut nepătat prevăzute în legea actuală de împământenire.

E) *Cetățeanul* român este supus tuturor sarcinilor și îndatoririlor celorlalți *supuși* Români. Numai lui însă i se mai încredințează dreptul și onoarea de a apăra cinstea, demnitatea și integritatea teritorului țării, cu *arma* sau cu *condeiul*.

Din acest drept sfânt, decurg pentru dânsul și următoarele drepturi:

1. Numai el se bucură de drepturile politice, poate ocupa în stat funcțiuni înalte sau numai superioare în administrație, justiție, finanțe etc. și obține grade în armată, căci numai el este egal cu ceilalți cetățeni și le poate comanda de se va putea ridica prin merite și servicii aduse statului.

F) Toți copiii născuți în Țară de părinți necunoscuți, sunt priviți ca fiii neamului și la majoritatea lor se bucură de toate drepturile cetățeanului român; ca o dreaptă compensație pentru suferințele morale îndurate din pricina greșelii părinților lor, de care ei nu au nici o vină.

G) Supușenia română se poate căpăta de orice străin, în întocmirile arătate la litera C) al acestei lucrări și se poate transmite și urmașilor, dacă aceștia, la majoritatea lor, declară că stăruie în hotărârea părinților; iar de pot proba că se află în întocmirile cerute la litera D) își capătă de îndată cetățenia română în aceleași întocmiri, sarcini și drepturi ca ceilalți cetățeni.

H) Supușii români au aceleași drepturi și îndatoriri ca și ceilalți Români și se bucură cu dânsii de aceeași egalitate față de legile Țării. Deasemenea se bucură de aceeași protecție înaintea reprezentanților noștri din străinătate, față cu autoritățile străine; iar în țară de o *perfectă egalitate civilă, afară* — bineînțeles de *legile restrictive existente, ori care s'ar mai putea promulga în interesul politic sau economic al neamului*.

I) Supușii români de orice neam sau credință sunt scutiți de impozitul sângelui, care pentru

într-aceea cancelaria, pentru de a nu învinovăți mitropolitul din Carloveș la Majestatea Voastră, fără a-l asculta, i-a dat a înțelege prin cancelaria ungară, că principiile lui sus arătate trageau numai ură religioasă și nici decum n'ar fi admisibile și că întreaga procedură cu atât mai mult ar trebui prezentată Majestății Voastre spre remediare, fiindcă mitropolitului aparține jurisdicțiunea în Ardeal numai în afaceri dogmatice și spirituale, nu și în chestii disciplinare, precum este aceea a lui Lazăr; și fiindcă mai departe intenția mitropolitului numai acolo poate ținti, de a pune tinerii înaintea consistorului și coreligionarii lor, cari se cresc în institute catolice de proclamați pentru noul seminar, ce se va ridica în Ardeal, și a zădărnici astfel intențiile binefăcătoare ale Majestății Voastre pentru poporul „valah”. Cancelaria admoniă totodată pe mitropolit, să admită pe Lazăr la studii și hirotonire, într-aceea însă să se abțină dela corespondența directă cu consistorul din Ardeal și dacă ar avea ceva de comunicat consistorului în afaceri disciplinare, să se adreseze guvernului.

În declarația transmisă de cancelaria aulică ungară, mitropolitul mai adaugă următoarele: că el n'a avut absolut nici o cunoștință despre intențiile prealalte ale Majestății Voastre, referitor la înființarea unui seminar în Ardeal și despre dispozițiile, ce privesc această chestie, căci el ar fi făcut o contrapropunere, referitor la trimiterea pesoanelor în institute teologice catolice, cu rugarea, ca ridicarea s'o amâne până la reocuparea episcopatului în Ardeal, pentru că poporul „valah” își pune încrederea în episcop, că-l va ținea la legea sa; iar

prin astfel de dispoziții în timpul vacanței s'ar deștepta numai temerea poporului, că ar vrea să-l aducă la unire. El ar fi rugat de repetate ori pe Majestatea Voastră dela moartea episcopului neunit din Ardeal în 1796, în chipul cel mai urgent, în persoană pentru reocuparea acestui episcopat. Când fu cu aceeași intenție mai pe urmă în Viena, ar fi auzit, că o persoană neunită studiază teologia la universitatea din Viena, ca apoi să ajungă episcop în Ardeal. Într-aceea s'ar fi liniștit iarăși, înțelegând din altă parte, că față cu această persoană se intenționează considerațiuni politice, cari-l fac incapabil la executarea intențiilor, de cari sunt preocupați. Lazăr se prezintă într-aceea la Carloveș. El deșteptă deja prin aceea neîncredere, că scrisoarea de recomandare, pe care o adusesse cu el, n'a fost iscălită de președintele consistorului, ci numai de un asesor al aceluia. Această bănuială o mări cartea de botez și atestatele școlastice, fiind în cea dintâi numele de botez al lui Lazăr Eustratius, în cele din urmă însă Gheorghe și însuș Lazăr figurează ca un greco-unit.

Și Lazăr a ascultat deja teologia catolicilor și prin nici un atestat n'a putut dovedi, că s'a mărturisit și cuminecat vre-odată după ritul neunitilor; ba încă a trădat o răceală în convorbirea întinsă, avută cu el despre religie, în contra ritului neunitilor și-și trădă intenția, de a-și însuși numai în treacă și dogmatica și liturgica. La aceasta se mai adause și aceea, că Lazăr fu recomandat de consistor numai la studii, nu și la hirotonire, numai guvernul îl aviză și la hirotonire, și că Lazăr umblă după demnități mai înalte bisericesti.

Aceste împrejurări, precum și cea sus amintită

că adecă prin Lazăr se intenționează considerații politice (în privința aceasta se provoacă mitropolitul la o persoană a cancelariei ardeleni, pe care n'o spune cu numele), apoi trista experiență, că răposatul vicar neunit în Ardeal, Popovici, încercă cu ajutorul episcopului gr. cat. din Oradea-mare, Darabant, de a aduce la unire biserica neunită din Ardeal, (spre dovedirea acestora anexează mitropolitul o copie de pe o scrisoare a episcopului Darabant, adresată consilierului de atunci Lorenz), și el se temu, că și Lazăr umblă cu astfel de intențiuni și pentru aceea îl trimise îndărăpt, prevăzând mai ales, că Lazăr, și dacă de fapt l'ar fi admis la studii, după absolvarea aceluia, n'ar fi putut niciodată primi hirotonirea, fiindcă el n'ar fi putut depune nici când jurământul prealabil, necesar pentru aceasta, al cărui formular este alăturat sub nr. 5 la nr. 2291—1810; și fiindcă nici când nu s'a deprins anumit timp în vre-o mănăstire, ori pe lângă vre-un vlădică în cele rituale și disciplinare.

Urmează din acestea, că Lazăr fu respins, nu numai pentru aceea, pentru că studiase la institute catolice. Și el (mitropolitul) își primi educația în astfel de institute, dar nu și în teologie. Nu-i adevărat, că Lazăr fu tratat asemenea unui eretic. Lazăr ar fi dovedit deja neascultarea sa prin aceea, că el a predat guvernatorului scrisoarea, ce i s'a dat s'o ducă consistorului, și după canoanele bisericești neamite s'a făcut pentru totdeauna nevrednic de statul preotesc. Mai târziu primi mitropolitul pe cale confidențială informația alăturată sub nr. 6, conform căreia Lazăr, care aspiră la episcopat, e un grandoman, aventurier; cât timp

dânșii — spre egalizare — se va înlocui prin un impozit în bani; aci ar fi o barbarie și nelegiuire de a-i obliga să se lupte cu arma împotriva fraților lor de sânge, sau de credință. Pot fi însă primiți ori când în oaste ca voluntari, fără ca onoarea aceasta să le schimbe întru ceva poziția lor de supuși, sau să le poată da prilej de speculă întru dobândirea cetățeniei române.

K) Supușii români fiind oprți dintr'un înalt principiu de morală să apere cu sângele și viețile lor pământul Țării, nu au nici un drept să-l poseze nici ca proprietari, nici ca arendași. Sunt liberi însă să-l cultive ca muncitori cu plată; căci ar fi o strigătoare nedreptate de a-i opri dela un câștig agonisit prin muncă cinstită în țara a căror supuși sunt ei și a căror cetățeni urmașii lor pot deveni ori când numai să o vrea aceasta în gând curat și cinstit de asimilare în întocmirile arătate mai sus.

L) Străinii încetățeniți sub regimul anterior, rămân în toate drepturile lor câștigate. Decretele lor de împământare fiind însă personale, devin intransmisibile urmașilor ca contrare spiritului constituției actuale, singura în vigoare. Deci fiii lor trec de drept în categoria supușilor, până ce, prin înrudire cu neamul, vor fi căpătat și dreptul la cetățenie.

M) Supusul român poate ori când să se întoarcă în neamul lui de obârșie sau să se încetățenească în ori care alt neam, dacă dovedește că nu datorește nimica statului, comunei sau particularilor, și declară că renunță la protecțiunea română. Nu va mai putea recăpăta însă nici odată calitatea de supus român. Acei dintre fiii lui născuți în țară ca fii de spuși români, pot la majoritatea lor recăpăta această supușenie prin drept de moștenire; iar cel ce vor dovedi că unul din părinții lui era român băștinaș, vor fi primiți de îndată în cetățenia română.

Dispoziție transitorie. Din ziua promulgării noii constituții, timp de trei luni, toți străinii născuți și stabiliți în țară, vor putea cere supușenia română dela tribunalele respective — majorii direct, iar minorii cu autorizația părinților sau a tutorilor și o vor căpăta direct dela acele instanțe. După acest termen vor trebui să-și îndrepteze cererile cu actele convenite, către consiliul de miniștri, care va statua individual asupra lor ca pentru ori care străin.

Prezenta dispoziție nu privește populația teritoriilor anexate, ele bucurându-se de avantajele acordate de dreptul internațional.

călători, nu se mărturisă niciodată și pentru aceea a fost recomandat din partea consistorului numai pentru studii, nu și pentru hirotonire. Dacă episcopatul neunit din Ardeal se va reocupa și nou episcop îl va primi pe Lazăr la hirotonire, el (mitropolitul) n'are nimic în contră.

Ce privește dealtmintrelea corespondența cu consistorul, mitropolitului i s'a concretizat în cele dogmatice și spirituale („Dogmaticis et Spiritualibus”) episcopatul neunit dela locul preainalt și i s'a interzis corespondența directă numai cu preoții și comunele, nici când însă cea cu consistorul, cu care corespondența este cu mult mai de lipsă tocmai acum, în timpul vacanței scaunului episcopesc. Deși s'a servit foarte rar de aceasta, totuși fu deja în 1797 dojenit pentru corespondența cu consistorul. De atunci s'a abținut, de-a scrie consistorului, deși avu mai multe prilejuri, precum încercarea amintită a vicarului Popovici, de-a trece la unire; procedura primpretorilor, cari lăsară să bată popii cu nuele pe piele goală, fără ca popii să fi primit vre-odată satisfacție; lipsa de sf. mir la toate bisericile.

Când scrisese în afacerea din urmă consistorului, fu din nou dojenit, fiindcă aceasta ar fi afacere disciplinară. Mitropolitul între astfel de împrejurări concrete apretierii preainalte, dacă poate face îndestul datoriei, concretizată în „Dogmaticis et Spiritualibus”, și că astfel de procedură poate avea urmări bune. Dealtmintrelea Lazăr însuș adusesse dela consistor o scrisoare, la care crezu, că trebuie să răspundă.

Cancelaria observă, că și dacă s'ar putea explica întru câtva, că Lazăr după obiceiul bisericii neunite nu poate fi admis la hirotonire acum, înainte

Incheiere.

În asemenea întocmiri, prin deosebirea ce facem între *civis* și *subditus*, dând acestuia de pe urmă mijlocul de a căpăta în mod sincer și cinstit toate drepturile deopotrivă cu cel dintâi, fără deosebire de neam și de credință, punem pe străinul, căruia îi place a se zice român, în puțința de a proclama un adevăr; căci va putea deveni — dacă nu el, dar fiii lui — cu adevărat român și prin dragoste și prin fire; punem o stavilă de neînălțurat periculoșilor străini cari se lapadă de obârșiile lor în scop de interes material; pe fii neamului depărtați din împrejurări, le păstrăm neamul, gata ori când a-i primi la sin, ca părintele din scriptură, pe fiul cel rătăcit. În sfârșit, prin dispoziția tranzitorie, dăm satisfacție imediată slabului interes european, luându-i odată pentru totdeauna prilejul de a se amesteca în viitor, în daraverile noastre interne.

Iasi, 30 Martie 1914.

„Ce ne învață „Cartea roșie” vineză”. Sub acest titlu d. deputat și profesor Nicolae Iorga publică în nrul din 27 Aprilie v. al „Neamului românesc” următoarele:

„În rezumate telegrafice și postale, cari, apărând tot așa în foile din București ca și în cele din Sofia au aerul unor comunicate, „expozeul” conținutului Berchtold înaintea delegațiilor, pare că vine să formeze la Dunăre și în Balcani o nouă convingere în ce privește acțiunea diplomatică a Austro-Ungariei în conflictele din 1912—13. Această acțiune, binevoitoare, în marginile posibilului pentru Serbia însă, amicală față de Grecia, amabilă față de Rusia, ar fi fost plină de o afecțiune deosebită față de România ca și față de Bulgaria.

Și anume: Față de Bulgaria atenția prietenească, ocrotitoare, ar fi stat în aceea că s'a ușurat marșul spre Constantinopol, cucerirea Adrianopolei, triumful definitiv al armatelor țarului Balcanilor. Iar față de România în aceea, că s'ar fi susținut, cu toată elocvența și dibăcia diplomației sale, „justele pretenții” ale acestei țări, și în special dorințele exprimate de regele Carol.

Documentele sunt culese așa, încât să producă în adevăr această impresie. D. Berchtold a dat intențiile, ambasadorii au vorbit, România a fost admisă la conferințele ambasadorilor din Londra, ea a câștigat procesul înaintea tribunalului internațional din Petersburg, „Glasul României a fost ascultat”.

Dar nu e numai atât. În deplin acord cu d. Maiorescu, Austria a cerut revizuirea tratatului din București. Și n'a fost singură în această cerere.

de a se fi exercitat câtva timp în cele rituale și spirituale pe lângă un episcop, nici decum însă nu se poate aproba așa faptă a mitropolitului, că el n'a vrut să primească pe Lazăr la continuarea studiilor teologice, nici măcar atunci, când cancelaria a explicat împrejurările în chipul arătat mai sus și că Lazăr n'a încetat nici când, a profesia religia neunită, ceea ce dovedesc și atestatele aduse de Lazăr (sub nr. 2359 B), conform cărora Lazăr în timpul studiilor sale în Cluj, în curs de 8 ani, întotdeauna cercetă biserica neunită și primi sf. cuminecătură. Dacă e adevărat, că Lazăr ar avea o răceală către biserica neunită, atunci tocmai prin instrucție în dogmatica neunită trebuia să se înlăture aceasta. „Species facti” (spusele), alăturate de mitropolit sub nr. 6, fiind o arătare anonimă, nu i se poate da nici o crezare, și și ceea ce se impuță lui Lazăr în această arătare, nu este de o astfel de natură, și dacă de fapt ar fi adevărat, că Lazăr prin disciplina preoțească să nu poată fi îndreptat. Unica bănuială sus amintită, conform căreia educația lui Lazăr are de temei tocmai această intențiune, pe care s'o fi avut răposatul vicar general Popovici, de-a aduce la unire biserica neunită din Ardeal, pare așa dară a fi motivul, pentru ce Lazăr trebuie să fie exchis.

După ce însă cancelaria n'a avut nici când vre-o cunoștință despre intenția amintită a vicarului Popovici, ea găsește această bănuială cu atât mai fără temei pentru exchiderea lui Lazăr, cu cât Lazăr numai după moartea lui Popovici a fost recomandat de către vicarul și președintele consistorului de atunci, Huțovici, pentru dobândirea unui stipendiu din fondul sidoxial.

După ce Lazăr, între astfel de împrejurări, nu poate fi trimis iarăși la Carlovei, fără de a-l ex-

și, de fapt, era vorba numai să se atribuie gării, și nu Greciei, Cavala, pentruca Sofia poată răsufla mai liber la Marea Egee.

Atât, și nimic mai.... puțin. Unele fol din curești, cari vor fi apreciind anumite amabilități pur diplomatice, tipăresc aceste explicații fără o observație, convinse, pare-că, de adevărul de logica lor. E vorba doar de acte autentice.

De sigur, dar sunt și alții, cari nu pun chestiunea așa.

Căci, mai sunt și naționaliști români, chiar de nu luptă în cadrele unui partid naționalist. Ei se că mai presus de cererile din 1912 și de cucerirea din 1913 e altceva: demnitatea României, prestigiul României, viitorul României. Și ei își dau seama, că viitorul unui stat național atâră de viziunea națiunii pe care o reprezintă.

Și că pentru o națiune viitorul se întinde în marginile unui drept.

Aceștia toți nu se încălzesc de adăugirile teoretice date, din ori ce necesități strategice, dincolo de dreptul național, de îndurarea prietenilor. Ei prețuiesc numai ceea ce virtutea națiunii ia în marginile unui drept netăgăduit. Și în aceste daruri ale „Danailor” ei văd o rătăcire pe calea cea bună și umilința unei pomeni care deralizează.

O singură prietenie i-ar bucura: aceea care recunoaște toate drepturile naționalității noastre. Și ei știu că nu dela Austria o pot aștepta.

De aceea, cum nu s'au supărat când se afirmă că nu ne-a susținut în Balcani contele Berchtold, n'au nici motiv să se bucure când ar afla că în devăr contele Berchtold în Balcani ne-a susținut. Și s'ar putea ca acei cari judecă astfel să fie în sa majoritate a publicului românesc”.

Văltoarea miliardelor. Ungaria, ori mai bine zis: guvernul maghiar cheltuiește în fiecare an două miliarde, două sute șasezeci și șase milioane, nouăzeci și șase mil, opt sute trei milioane. O sumă oribilă, a cărei încasare și cupațiunea predilectă a guvernanților nu pot fi pentru care însă mult asudă cetățenii cu dăruiri și fără drepturi. Dar în sfârșit trebuie să se sate pentru ca să fim la nivelul celorlalte state puteri și state civilizate.

Acum însă naște întrebarea: unde de miliardele și milioanele? Nu s'ar putea găsi punde precis! Bugetul întocmit de guvernul maghiar impresia unei vânturi care înghite totul și nu e greu, nu iese la suprafață. — Atât de se poate ști că numai procentele datoriei anuale fac anual 338 milioane; urmează armata care cere 297 milioane și relativ mai puțin.

pune la multe neplăceri, crede cancelaria, că cu voirea preainaltă să se trimită la episcopul din covina, Daniil Vlahovici, și prin poruncă preainaltă să se mijlocească la locul competent, ca Vlahovici să admită pe Lazăr la studiile teologice în titutul său. Hirotonirea o poate primi Lazăr dela noul episcop în Ardeal, care în urma hirotonirii preainalte (actul nr. 1704) va fi ales, caregere, după petiția lui Lazăr, să fi avut loc dela 1 Octomvrie a. c.; deci cât de curând se va începe de către guvern pentru încuviințare preainaltă Prin ocuparea acestui episcopat vor dispărea de sine și certurile de până aci pentru corespondența cu consistorul, și jalbele din cauza petițiilor, ce se puneau îngrijirii mitropolitului pe episcopatul vacant.

Ce privește menționarea mitropolitului, că soanele, cari se educă de profesori pentru noua minar, ce se va ridica în Ardeal, să nu se trimit în institute catolice pentru învățarea științelor teologice, cancelaria nu știe alt chip, decât că de persoane și pe viitor să învețe științele teologice în institute catolice, afară de dogmatica liturgică, pentru că ea nu cunoaște nici un institut teologic, unde aceste persoane ar putea primi instrucție corespunzătoare; și ce privește institutul Carlovei, însuș mitropolitul spune, că acolo se dau studiile în limba slavonă, pe care limbă „lahii” ardeleni numai cu pierdere de timp și în trimentul solidității trebuie s'o învețe.

De altmintrelea ce privește maltratarea amărilor a popilor prin primpretori, încă nu s'a înaintat o pără, cu toate acestea cancelaria crede, că pune guvernului, să interzică în chipul cel mai strict o astfel de procedură și pe cei ce lucrează în contră, să-i supună fiscalatului.

osează pentru instrucție. Mai sunt unele făcături considerabile, cari dela ospățul țării cad în desăgii primilor funcționari.

Astfel contele Tisza în calitate de prim ministru are un salariu fix de 40,000 cor., plus o „indemnizație” de 24,000 cor. pentru politica sa (în total 63 mii), pe deasupra și locuință gratis, ori „în natură” („természetben”) — cum se spune așa de nostim în lista oficială. Dar primul ministru al nostru nu e primus inter pares. Bucăreț baronul Burian are o dotație de 72,000 cor.; contele Berchtold are 101,000 cor. (salariu fundamental numai 24 mii cor. însă un plus respectabil de 67 mii cor. pentru „succesele” reperate în politica externă...) Mai bine e plătit ambasadorul Mérey din Roma, care are 138,200 cor. salariu anual. Ambasadorii Szapáry (Petersburg) și Széchen (Paris) au câte 120,000 cor. anual și, bineînțeles, fiecare locuință gratis. Chiar și consulul din Siam are 35 mii anual. Cu un cuvânt, făcând puțintică economie, primii funcționari ai statului nostru pot trăi destul de cinstiți.

Nu mai cât acum ar mai trebui rezolvită problema: cum să trăiască aceia cari cu multă trudă adună ban lângă ban, ca să-i verse în vâlbarea fără fund a bugetului? Aceasta-i întrebarea, la care nu s'a mai dat răspuns...

Un discurs politic — patriotic model... în românește. Într-o redacție o foaie volantă cu discursul conținut în „Iezuit” — născut în Cluj la adunarea societății de maghiarizare „EMKE” și — ce ironie! — tradus în românește.

Titlul: „Cuvântarea dlui conte Albert Apponyi, conștient secret interior (!), fost ministru de culte și de cult de cameră (!), rostită...” etc. Inceputul: „Poate să apară de imodest, un membru al acestei asociațiuni, dar prin plasarea sa geografică nu prea poate participa la lucrarea curentă a Emkei, în tocmai la planul de lucru asternut de către comitetul direcțional înaintea adunării generale contribuie cu un cuvânt. Bineînțeles, și privi luarea cuvântului de mine așa, că atunci, etc.”

Eu voim să-l reproducem în întregime, ca să nu uităm paginile acestui ziar, respective — în ceea ce privește traducerea — ca să scutim pe cetitorii noștri de o eșofare inutilă. Nu știm dacă traducătorul a fost un bun Român și a voit să-și bată joc de societatea Emke și de contele șovinist; în cazul acesta a reușit de minune. Ori a fost un renegeat care intenționat și conștient ne-a schimonosit limba; în cazul acesta să ne facem cruce creștinește și să-l zicem un: „ce-șe pe pustii”!

Rezonăm doar un singur pasaj — pentru elucidarea ideilor profesate de orator — din discursul patriotic. Arătând contele maghiar contrastul istoric dintre societatea culturală de maghiarizare cu „EMKE” și „societatea culturală română operantă la Cluj” (Liga Culturală, circumscrisă ungurește) și altele zice:

„Deși (monuminte) statue exprimă într'un mod de plastic contrastul acesta. La București stă statua lui Mihai Viteazul. Sculptorul așa a conceput-o, că sabia lui a eroului tinde către Ardeal. Aici în Cluj stă statuia regelui Matia, unul din monumintele epocii de glorie a maghiarilor, una din intrupările puterii maghiare. Statua aceasta privește către vecinii noștri, dar, sabia însă deși o ține în mână, zace pe o parte a pedicelului, privește serios către deșert, nu amenință; și o sabie, însă numai gata asupra atacului. (Așa se vede de unde vine și aclamarea entuziastică.)”

Mărie Mihai, cuceritorul Ardealului, cine a fost și unde a fost?

Mărie Mătes, crai de Român, cine a fost să se numească cu tînel...

La subcomisiei de externe austriacă asupra politicii contelui Berchtold față de România. Subcomisia de externe a delegațiunii austriece a primit în ședința de Sâmbătă, după o discuție de 5 zile, bugetul ministerului de externe și a votat fondul de dispozițiune al acestui minister. Ministrului Berchtold nu i s'a dat votul de încredere. Bilanțul criticelor în cele făcute de către delegații expozeului, nu poate fi numit favorabil pentru contele Berchtold. Politica ministrului de externe este vădită pe reprezentanții corpurilor legislative din Austria și aproape toți oratorii au accentuat necesitatea și importanța unor relații cu regatul român.

N'a rămas neatinsă în legătură cu aceasta nici chestia românească din Ungaria. Mai cu seamă fostul ministru de comerț austriac Dr. Baernreither a accentuat necesitatea rezolvirii multumitoare pentru Români a acestei chestii în scopul unor relații bune cu România.

Tot astfel a fost reprobată în subcomisia austriacă și ideea fortificării Ardealului față de România, ideea sulevată de către delegații opoziționali în ședințele subcomisiunii de război ungare.

O interesantă fază a discuției a fost însă critica făcută în ședința de Sâmbătă de raportorul marchizul de Bacquehem politicii contelui Berchtold față de România. Raportorul Bacquehem aprobând declarațiile contelui Clam-Martinic făcute despre România a spus: „Noi trebuie să convingem România, că puterea noastră e neînfrântă și că totdeauna vom putea interveni cu succes pentru prietenul nostru. A fost o greșală determinată a diplomației noastre, că noi n'am deșteptat această convingere în România și că aceasta n'a avut încredere în noi, că am putea pași cu succes pentru prietenii noștri”.

Programul de muncă al camerei. După cum se anunță din cercurile bineinformate, camera ungară va rezolvi în cursul sesiunii delegaționale numai legea de apropiatiune și încă vre-o câteva proiecte de o importanță mai mică, iar debateri meritorice vor avea loc numai după închiderea sesiunii delegaționale. Guvernul va depune pe biroul camerei până la vacanța de vară 5 proiecte de legi. Ministrul de interne va prezenta camerei un proiect despre statificarea administrației, iar ministrul de finanțe un proiect privitor la modificarea competențelor de drept.

În Iunie ministrul de justiție va depune pe biroul camerei 3 proiecte: despre apărarea onorului, despre apărarea persoanelor oficiale și despre rehabilitare. Aceste 3 proiecte au fost înaintate deja spre sancționare prealabilă. După rezolvirea acestui material, camera se va amâna pentru vacanța de vară, care va ține până pe la mijlocul lui Octomvrie.

Cine trebuie să se supună la examen?

Cine are drept de vot?

Biroul central înființat de comitetul național de urmărirea staturilor tuturor cărturarilor, plugarilor și meseriașilor români:

Înainte de a Vă da răspuns la întrebările acestea, întregim cele spuse în numărul trecut al „Românului”, și vă dăm sfatul, ca înștiințarea să o faceți mai mulți înși împreună, pe aceeaș coală, iscălită de toți, și să o trimiteți cu poșta, recomandat, sau prin un om de încredere.

Cine are drept de vot?

Sunt patru feluri de alegători.

A.
Acei cu învățatură mai înaltă, adică aceia cari au terminat opt clase de gimnaziu, (cel căzut la examen în ultima clasă nu are drept, pe baza asta!) sau școala normală (preparandie — adică învățătorii), academia de comerț, academia agronomică, academia de arte, academia forestieră și minieră, școala reală superioară, școala militară.

Aceștia nu trebuie să plătească dare nici un filer. Ei n'au decât să arate diploma, sau certificatul de absolvire.

Nu se amintește în lege nicăiri, ce e cu preoții din generația veche, adică acei cari făceau seminarul (teologia) cu șase clase de gimnaziu, și nici de așanumiții moralisți. Consiliul de miniștri ar fi dator după legea electorală, să întocmească lista acelor școli, cari se pot socoti egale cu opt clase de gimnaziu, dar nu știm să se fi făcut lista asta, până în ziua de azi.

Așadar preoții noștri din vremea veche, să-și câștige certificatul de șase clase gimnaziale ca să poată intra cel puțin în a doua categorie de alegători!!!

Alegătorii mai sus înșirați nu trebuie să aibă locuință statornică într'o comună 1 an de zile. Dela cei din categoria B. C. D. se cere locuință statornică.

B.

Acei cari au terminat 6 clase primare (elementare — școala populară, de orice confesiune) sau 2 clase de gimnaziu, ori de școală civilă, sau trei clase de școală pentru ucenicii de meseriași și negustori, sau 2 clase în școala asta pe lângă 4 clase de școală primară, sau cursuri speciale de meserii, înființate de stat — dacă:

1. S'a aruncat asupra lor (adecă trebuie să fie plătită, nu numai aruncată) cor. 2 dare directă de stat.

Sau:

2. Fac negoț sau meserie, independent, având licență (iparendedély, iparigazolvány).

Sau:

3. E muncitor statornic în o prăvălie sau întreprindere de negoț și meserii.

4. E mai mare peste muncitori, sau e inspector, la o moșie, (vezi mai la vale — pe noi ne interesează mai ales punctul acesta) și dacă nu e statornic în slujbă!!!

5. A stat 3 ani (vezi mai la vale cum trebuie înțeles) în slujba unei societăți sau a unui om.

6. Se ține de familia altui alegător, și îi ajută la moșia sau în prăvălie.

7. A fost la miliție sau la jandarmerie subofițer, adecă cel puțin sergent (strajameșter).

Cei de sub 2—7 nu trebuie să plătească nici un filer dare, dar trebuie să fi împlinit 30 de ani:

C.

Toți cei înșirați mai sus — cu mici deosebiri la meseriași — dacă nu au certificat de clasa 6-a, — pot dovedi cu certificat de clasa a 4-a primară că știu scrie și ceti. Acelaș lucru îl pot dovedi și în fața comisiei de care am vorbit în articolul trecut, dacă s'au pierdut documentele școlii, și nu se poate face copie de certificat, sau dacă cineva a învățat mai târziu să scrie și să cetească. Comisiile, cum se știe, s'au înstituit în fiecare cerc pretorial una. Alegătorii din categoria asta trebuie să arate:

1. Sau că s'a aruncat asupra lor dare directă 20 cor.

2. Sau că se ține sub punctele 2—7 de mai sus.

O mică deosebire numai: acei de sub B. 5. trebuie să fi stat în slujbă cel puțin 5 ani de zile.

D.

Acei cari nu știu scrie și ceti, trebuie să plătească dare directă 40 cor. cel puțin, ca să fie luați în listă.

Aceștia, și cei de sub C. asemenea trebuie să aibă locuință statornică de 1 an de zile.

Spre a înțelege toate felurile acestea de alegători, trebuie să se mai știe următoarele:

1.

La examenul de scris și de cetit are să se supună numai acela, care nu are drept pe altă bază, adecă nu se ține de categoriile A. B.

Un lucru să vă însemnați bine:

Acei cari au fost luați în listele pentru 1913 pe baza legii vechi, își păstrează dreptul de vot pe viața întreagă!!! Așadar aceștia nu mai trebuie nici să se supună la examen, nici să dovedească, că se știu de cutare categorie. E destul dacă spun că au fost luați în lista pentru 1913.

2.

Darea directă de stat se socotește în o sumă, și dacă se plătește sub deosebite titluri. De pildă, darea de casă și darea de pământ, etc. se socotesc împreună. La darea bărbatului se adaogă și darea nevastei, și darea copiilor minori, legiuți, dacă trăesc în aceeaș gospodărie. Dacă darea se plătește în mai multe comune, asemenea se socotește împreună.

3.

Știutorilor de carte, cărora se cere slujbă de 3 sau de 5 ani la acelaș stăpân, li se socotesc și anii pe cari i-au petrecut la înaintașul stăpânului lor fără întrerupere. Așa de pildă dacă o moșie se vinde, și 2 ani ai slujit la vechiul, iar 3 ani la noul proprietar, anii se socotesc într'una, și ai drept de vot. Tot așa dacă moare stăpânul, și rămâi în slujbă la moștenitorii lui.

4.

Mai mare peste muncitori, sau inspector de moșie este acela, care, vreme mai îndelungată, lucrează nu numai cu brațul, ci și cu mintea. Legea amintește de „munkavezető, béresgazda, magtáros, fővinczellér, főkertész”, etc.

5.

Cine a fost pedepsit pentru beție, cu amendă de cel puțin 5 cor. și dela împlinirea pedepsei nu a trecut 1 an, acela nu are drept de vot.

6.

Păzitorii de câmp (gornicii), de dealuri, de păduri, au și ei drept de vot, dacă se țin în careva din cele patru categorii. Li stătuim însă ca numai atunci să se lase scriși în listă, adecă cei știutori de carte numai atunci să se supună la examen, dacă se simt destul de tari, ca să voteze totdeauna cu candidatul partidului național român! Cel ce trebuie să se teamă de notar, de pretore, și de toate lighioanele, mai bine să rămână cu totul din listă, decât să fie folosit spre stricarea neamului său!

Inc'odată vă legăm de inimă la toți, să nu scăpați din mână prilejul, și să faceți tot ce se poate, pentru ca să căpătați dreptul de vot.

Vor fi mulți, cari plătesc câte 15—18 cor. dare, știu carte, dar legea l-a despoiat de vot. Aceștia să nu se uite la cele câteva coroane. Plătească de bună voie cu câteva coroane dare mai multă, ca să ajungă la 20 coroane, și astfel să fie scriși în listă. Cu listele ce se întocmesc acum, se vor face alegerile! Poate fi vorba de învingere, sau de peire, pentru 100 de voturi mai mult.

Nimenea nu este oprit să plătească dare mai multă, decât s'a aruncat asupra lui. Cunoaștem o mulțime de bravi plugari români, cari bucuroși vor da cele câteva coroane peste arunc, numai ca să poată lupta cu candidatul neamului lor.

Către voi, frați plugari români, se îndreaptă și acum rugarea noastră: mergeți la examene și acei cari plătiți dare mai puțină de 20 coroane, dacă știți carte, și înainte de examen mergeți de plătiți darea, urcată de bună voie, ca să puteți arăta comisiei, că v'ați făcut datoria cu vrednicie!

Arad, 11 Mai 1914.

BIROUL CENTRAL AL PARTIDULUI NAȚIONAL ROMÂN.

N. B. Ziarele noastre sunt rugate să reproducă aceste îndrumări.

Știrile zilei.

Sedința subcomisiei de externe ungară.

Azi a avut loc prima ședință a subcomisiunii de externe a delegațiunii ungare. Față de ședința de azi s'a arătat de altcum un interes mare. Deja pe la orele 10 culoarele erau pline și fracurile negre cu uniforma de gală dădeau un tablou foarte împesit. Intre delegați se află și episcopul Gherlei II. Sa Vasile Hossu, care îl salută pe contele Mihail Károlyi, întrebându-l asupra stării sanitare. (Președintele partidului independist căzuse adecă zilele trecute cu prilejul unei plimbări de pe cal).

Pe la orele 11 fără un sfert a sosit și contele Berchtold. Ministrul de externe îl salută și conversează câteva minute cu contele Mihail Károlyi apoi cu contele Andrássy. Ministrul se arată foarte afabil și prevenitor față de delegații opoziționali.

Președintele subcomisiei Albert Berzeviczy deschizând ședința, raportorul Francisc Nagy, care vorbește cu cuvinte de laudă despre Cartea roșie, despre „neutralitatea bunăvoitoare a mo-

narhiei” față de statele balcanice și despre străduințele pentru restabilirea păcii, apărându-și monarhia însă situația ei în Marea Adriatică și asigurându-i Albaniei capabilitatea de existență.

După raportor ia cuvântul contele Andrássy, care declară că partidul constituțional, tot așa ca și în sesiunea delegațională trecută nu e în situația de a lua parte la hotărârile delegaționale, în urma punctului de vedere bine cunoscut pe care stă față cu evenimentele din parlament. Oratorul declară apoi că deocamdată nu voințe să vorbească detaliat, își rezervă însă dreptul de a vorbi mai pe larg în ședința plenului. Adresează acum numai câteva întrebări ministrului de externe privitor la stările din Epir, cari eventual vor putea avea consecințe foarte grave. Atât pentru Europa, cât și în interesele Albaniei și Greciei unica soluție e înțelegerea pașnică.

Oratorul îl întreabă pe ministrul de externe care-i este punctul de vedere privitor la Epir, căci el, oratorul, crede că Albanzii numai cu greu ar putea reuși față de Greci, iar pentru statul fără trecut istoric o eventuală înfrângere poate deveni numai catastrofală. Contele Andrássy termină cerând lămuriri dela ministrul de externe asupra situației insulelor ocupate de către Grecia.

Vorbește apoi Gheorghe Lukács, iar după acesta ia cuvântul contele Albert Apponyi, care polemizează cu raportorul și află de foarte curioasă gloriificarea acestuia la adresa triplei alianțe. Il întreabă pe ministrul de externe că oare avut-au loc în cursul schimbului de vederi din Abbazia noui înțelegeri privitor la politica orientală și chestia albaneză. Oratorul mai întreabă că oare luatu-s'au măsuri pregătitoare serioase pentru o expansiune economică în Balcan și Azia mică, după cum se anunțase de unele ziare.

Contele Apponyi vorbind apoi despre România, spune că pune mare pond pe cultivarea relațiilor bune cu regatul român, România nu le poate plăti aceste, Noi nu putem fugi după România, căci ea are mai mare lipsă de noi, decât noi de ea. România să cumpenească de altcum că oare să stea sau nu stea cu noi laolaltă. Noi să nu ne arătăm slabi. (Contele Tisza intrerupe: Foarte corect!) Oratorul protestează apoi împotriva amestecului în politica de naționalitate din Ungaria, din partea delegațiilor austriece, și spune că tot așa și delegații unguri ar putea vorbi despre chestia italiană din Austria.

Delegatul, prinț Windischgrätz spune că misiunea diplomației noastre din București e foarte deplorabilă. Să nu pățim cu România cum am pățit și cu Rusia. Contele Berchtold declarase că cu Rusia suntem în relații bune și apoi la urmă ne-a costat aceasta mobilizarea a 500.000 de soldați și mai mult de un jumătate miliard. Cine a urmărit cu atențiune cele ce se petrec în România acela a observat de sigur lucruri foarte descurajatoare pentru noi. Ministrul de externe — continuă oratorul — nu se poate menține de altcum în situația sa decât numai din grația primului ministru contele Tisza. (Președintele îl admoniază pe orator.) În sesiunea trecută ministrul de externe a scăpat de un vot de blam, numai la intervenția lui Tisza. Loránt Hegedűs a spus-o de altcum foarte bine într'un discurs al său, că aristocrația nu e bună pentru diplomație, ci numai diplomații cari s'au ridicat din burghezime își știu împlini chemarea conștiințios. Când contele Károlyi s'a dus la Paris, s'a încercat pe cale diplomatică ca el să nu fie primit de cercurile oficiale. Chiar intervenția aceasta a fost însă cea mai bună recomandare contele Károlyi a fost primit de membrii guvernului francez și chiar de șeful cabinetului. Nu votează bugetul.

Delegatul Rakovsky protestează împotriva amestecului ilegal ce și l-a permis delegațiunea austriacă discutând chestii aparținătoare politice interne a Ungariei. Atacă ministrul de externe pe tema chestiei românești. Vorbește

despre stările din Epir și îl întreabă apoi ministrul de externe că ce garanții a primit a cumpărat acțiunile căilor ferate ale societății particulare din Balcan.

Conferințele dlui A. D. Xenopol în Belgia.

Bruxelles. — D. Al. Xenopol a ținut la universitatea din Louvain și la universitatea Bruxelles o conferință asupra caracterului științific al istoriei.

Ministrul României d. Djuvara, a oferit prânz în cinstea profesorului român și a raluului Hârjeu.

Intervenția împăratului Wilhelm o înțelegere româno-bulgară.

Sofia. — Ziarul „Utro” publică declarațiile unui ministru care confirmă intervenția împăratului Wilhelm al Germaniei, pentru înțelegerea unei înțelegeri româno-bulgare, și faptul că tratativele în această direcție au progresat simțitor.

Atât la București cât și la Sofia există vingerca că o apropiere nu poate decât să satisfacă interesele reciproce. O imediată festare a acestor intențiuni ar fi o cât mai mică rezolvire a chestiunii podului peste mare.

Ziarul spune că Bulgaria a dat să înțeleagă României că va perzista în a cere revizuirea tratatului din București fără însă ca prin revizuire să se aducă vre-o schimbare obținute de România prin tratat.

Bulgaria a uitat — spune ziarul — de legea nouă, după cum a uitat și Dobrogea.

Tampico ocupat de revoluționari mexicani.

Berlin. — După știrile sosite din Tampico a fost ocupat de către Mexicani.

Epiroții conduși de către greci.

Salonic. — Intr'un otel de aici au fost cînșți 3 ofițeri din armata grecească, cari după cum afirmă ei înșiși — au sosit de pe locul de luptă din Epir și au luat parte la lupta Epiroților împotriva Albanezilor. Prinț se confirmă știrea că Epiroții ar fi din nou regulată a Greciei.

Cutremurul catastrofal din Sicilia

Roma. — Cutremurul din Sicilia a costat peste 800 victime și încă odată atâți răniți comune sunt în ruină. Pământul s'a mișcat în multe locuri, drumul de fier și telegrafurile distruse. Opera de salvare continuă, populația e mare.

Catania. — S'a constatat că cutremurul catastrofal e de origină vulcanică. În crăpăturile s'au produs prăbușiri enorme de piatră.

Roma. — Regele a dăruit pentru stuiți 100,000 lire.

În toată Italia s'au pornit colecte. Un șament de soldați a fost trimis la fața locului.

Răsvrătirea recruților din donia sârbească.

Sofia. — Agenția bulgară află că s'au dus o ciocnire sângeroasă zilele din Ristocaj, între trupele garnizoanei sârbești și recruții macedoneni, din cari 18 au fost uciși. A trebuit să se întărească de urgență garnizoana cu un batalion și trei mitralieze din Mitrova.

Pricina răsvrătirii ar fi refuzul macedonilor de a depune jurământul militar.

Se svonește că o întreagă companie de recruți din Istip, care a refuzat să depună jurământul la Kragujevat, a fost masacrată. Știrea provoacă o enormă

MARFA NOASTRĂ INTRECE RENUMELE NOSTRU

Moda de zi:
Crepp, Cotelé, Whipcord,
Țesături.

Deoarece ne străduim să oferim onor. mușterii numai cele mai bune calități de stofe p. halne, costume, bluse în cele mai noi culori și țesături pentru prețuri solide. — Avem în depozit: Stofe de halne, țesături, rații, mătăsuri, dantele, achivite, paraplee, albitor, elorapi.

Magzinul de modă ANDREE și WACHNER, Sibiu, strada Clujului (Heltan)

INFORMAȚIUNI.

Ciudățenii.

Arad, 11 Maiu 1914.

Cele trei știri de mai la vale sunt scoase, toate trei, din „L'Independance Roumaine”, oficiosul guvernului român; acelaș număr.

VIII.

„Pentru biserica română din Ierusalim s'au încasat pe listele comitetului de inițiativă dela (citez continuarea în original, deoarece sună mult mai bine) „Le révérend père X.” decât sfinția sa, părintele cutare:

SS. le Métropolitain Primate 1000 frs., Mme Emile Costinesco 1000 frs., Mme Asica Filipesco 500 frs., Mme Elise Trandafil 500 frs., le révérend père Evghenie 500 frs., Mme Costesco-Comăneano 200 frs., Mme Mihaly, de Transilvanie, 200 frs., Mme Florica Voinesco et Sion 100 frs., Mme Catherine G. Lazaresco 100 frs., M. Angelesco 100 frs., Mme Marie Hertz 100 frs., Mme colonel Popovici 50 frs., liste de souscription du révérend père Siméon Popesco, de Telega, 332 frs., profitul unei serate cinematografice 300 frs. etc....”

Va să zică Ierusalimul va avea în curând o pompoasă biserică românească. Musulmanii și Izraeliții din loc, a-poi călătorii englezi din mari depărtări, își vor putea înălța sufletele cu evlavie către cer, la auzul pătrunzătoarelor accente ale lui „Doamne miluiește-ne!” în vreme ce pe la Budapesta și pe la Viena, an de an se vor instrăina ca până acum sute și sute de suflete românești, fiindcă în capluțele din etaj unde părintele slujitor, dă cu capul de tavan, nu au loc decât cei treizeci, cari s'au sculat cu noaptea în cap, iar ceilalți niște din curte nu pot auzi, măcar pe-o clipă la sărbătorile mari, psalmodiile îndrăgite din copilărie.

Să fie oare pentru boierii și preasfințiții din „țara liberă” mai aproape Ierusalimul de București, decât Budapesta? Nu. E o nedreptate, să le arunci acuza asta. Acuza trebuie să le-o facem comitetelor noastre de inițiativă, pe cari nu le avem, și capilor noștri bisericesti, pe cari îi avem, se zice.

IX.

Acelaș ziar reproduce cuvintele marelui învățat francez E. Regnault, scris acuma-a 60 de ani:

„Sufărurile cumplite, ce-a îndurat țaranul român veacuri de-arândul au înăbușit în el răvna spre o bunăstare materială, dar nu i-au slăbit nicidecât dorul de libertate. Cu boierii e dimpotrivă: ei nu-și mai aduc aminte de libertate, și nu găsesc bucurie decât în lux. Astfel boierimea nu poate fi luată în seamă, dacă e vorba de speranțele unei generații noi; singur pe țărâșime se întemeiază întreg viitorul patriei române. Cei cari trăesc din sudoarea țărâșimii și se îngrășo din măduva ei, o cârtesc că-i leneș și apatică. Dar de ce s'ar opinti ea peste puteri, când fieștecare brazdă ce-o trage, e pentru alții, și când fieștecare fir de sămânță, ce-l aruncă, e un spic pentru opresorii ei? De ce să iasă din indiferentismul ei, pentru a mai adăoga o nouă bucată, la mobiliaru-i sărăcăcios, când orice îmbunătățire în coliba țărănească va fi numai o nouă momeală pentru noii execuții?”

Ce noroc, că de atâta amar de vreme s'au schimbat și țărâșii și boierii!...

X.

A treia știre:

„M. S. regele și A. S. R. principesa Maria, au făcut, ieri după amiază, o excursie cu automobilul în județul Vlașca, cercetând satele Mihăilești, Novaci, Dărăști și Popești. În acest din urmă sat, excursioniștii auguștii au privit hora. M. S. regele a stat de vorbă cu mai mulți țărani, întrebându-i de starea sămănăturilor, etc....”

La noi? După înfrângerea Maghiarilor în 1848 știna de o astfel de vizită, călare prin munții apuseni. De atunci?

Mersul vremii. Institutul meteorologic anunță: vreme schimbăcioasă, în multe locuri ploaie.

Prognostic telegrafic: vreme rece, la răsărit ploi.

Temperatura la amiază a fost: 10.2 C.

Ploaie... După săptămâni de așteptare zădărnice, plugarii noștri începuseră să se gândească

cu inima strânsă la recolta slabă ce amenință în urma secetei, mai ales că frigul din săptămâna trecută a atins în unele locuri grânele, viile și pomii înfloriți.

Astăzi, în sfârșit, pe la orele 10 a. m. a dat Dumnezeu o ploaie mănoasă, care a adăpat țărâna uscată, a înviorat plantațiile și a descreștit frunțile. A plouat din belșug, acum cerne mereu și — după cum anunță institutul meteorologic — va mai ținea încă o zi-două în toată țara.

Procesul pentru mănăstiri. În procesul pe care l-a fost intentat mitropolia gr.-or. română bisericii sârbești din patrie pentru cedarea unor mănăstiri, cari erau comune înainte de despărțirea hierarhică, a adus sentință săptămâna trecută tribunalul regesc din Budapesta, ca judecatorie delegată. Sentința nu e favorabilă pentru mitropolia noastră. După o dezbateră lungă de cinci zile, tribunalul a respins cererea mitropoliei noastre, condamându-o la purtarea cheltuielilor, stabilite în suma de 130.000 coroane. În contra sentinței s'a anunțat apel din partea avocatului mitropoliei noastre. Tot atunci s'a adus sentință și în procesul intentat de Sârbi pentru trecerea în posesiunea lor a mănăstirii Hodoș-Bodrog, astăzi proprietatea bisericii gr. or. române. Sârbi au fost respinși cu cererea lor, și au fost condamnați să plătească cheltuielile de proces. — („T. R.”)

A. S. R. prințesa Elisabeta a României va pleca în străinătate. Ni se comunică din București: A. S. R. infanta de Orleans, pe când se afla în București a invitat pe A. S. R. principesa Elisabeta la Madrid. Invitațiunea aceasta a fost acceptată și A. S. R. va pleca însoțită de o damă de companie și doi oameni de serviciu, pe la sfârșitul lunii Mai v. A. S. R. însă se va opri la Paris, la mătușa Sa marea ducesă Chiril la care va rămânea câteva săptămâni. Dela Paris A. S. principesa Elisabeta va pleca la Madrid unde va sta mai bine de o lună.

Pe la sfârșitul lunii Iulie, principesa Elisabeta se va duce în Germania și anume în ducatul Coburg la mătușa Sa Victoria-Adelaida soția lui Leopold-Carol duce de Saxa-Coburg și Gotha. Aci va aștepta pe AA. LL. regale principele Ferdinand și principesa Maria, cari vor sosi la începutul lui August și împreună cu cari se va duce la castelul din Tegernsee al marei ducese Victoria Feodorovna, soția ducelui Cyril Vladimirovich, sora A. S. principesa Maria.

La Tegernsee vor sosi puțin mai târziu regele și regina Greciei împreună cu diadohul și aci se va face logodna principesei Elisabeta cu diadohul Greciei, logodnă care se va anunța în mod oficial, și la care vor mai participa regina văduvă a Greciei, Olga Constantinowna; principele George al Greciei, fratele regelui Greciei cu soția sa Maria Bonaparte și principele Eittel Ferdinand al Prusiei, cari vor reprezenta pe împăratul Germaniei.

Studentii români din Brașov, ajungând la ultima etapă a preafrumoasei excursii ce au făcut, sub conducerea dlor profesori Dr. Iosif Blaga și A. Ciortea, peste Fiume la Venezia, Florenza, Roma, Napoli, Brindisi, Corfu, Atena și Constantinopol, au admirat Joi capitala României, ei înșiși cu drag admirați de lumea ce ondula numeroasă pe Calea Victoriei și pe Bulevarde fiind o splendidă zi de primăvară, și, în acelaș timp, onomastica M. S. reginei și a principesei Elisabeta. Voinici, sănătoși, — un pic arși de soarele meridional, — chipeși, de ținută ireproșabilă, în frumoasa lor uniformă ei fac impresia unor foarte distinși ofițeri tineri, cum, — aflu dela ei, — li s'a și întâmplat să fie salutați de soldați nu numai aici în țară, ci și de câte un „evzon” elin, în Atena. Școala poate

fi, cu drept, mândră de asemenea elevi. Pentru dnii profesori Blaga și Ciortea va fi fost prilej de adâncă mulțumire sufletească de a constata excelenta impresie ce a făcut pretutindeni trupa aleasă ce au condus.

Excursioniștii sunt, natural, fermecați de cele văzute în cursul celor patru săptămâni ce au trăit pe pământ clasic. Ei sunt satisfăcuți și de faptul că au putut avea cu ei și pe d. profesor dela universitatea din Cernăuți Dr. Sextil Pușcariu. Primiți au fost pretutindeni foarte bine, dar la știrea că sunt Români, s'a dublat atențiunea și cordialitatea față de ei. Convingerea despre această forță magică ce a câștigat numele românesc în urma evenimentelor din 1914, va constitui partea cea mai înălțătoare în tot ce au adus ei acasă de pe pământul unde au umblat. — Prof. C. Nedelcu.

Un copac străvechi. Cel mai bătrân dintre toți copacii cunoscuți, scrie o revistă științifică străină, pare a fi un cipres care acoperă cu umbra sa gigantică, cimitirul din Santa Maria de Tule, un mic sat din Mexic. El are o circumferință de trei zeci și opt de metri. Humboldt, care l'a cercetat în 1803, îl prețuia în vârstă de cinci sau șase mii de ani, și evaluarea aceasta a fost confirmată de observațiunile mai multor savanți. Ilustrul naturalist german a săpat pe trunchiul copacului o inscripție care încă se poate ceti după o sută și unsprezece ani, cu toate că amenință să fie acoperită de straturile de scoarță care-i dau asalt.

Câtă duioșie ne cuprinde cetind această știre! Un copac de șase mii de ani! Al câtor evenimente cari au tulburat omenirea nu a fost el contiporan! Vântul i-a adus desigur vestea civilizațiunilor asiriene și egiptene, pe aceia a esodului ovreilor din Egipt sub conducerea bătrânului Moise, el a trăit în timpul nașterii și a morței divinului Christ! În vreme ce gloria elenică și apoi cea romană se aprindea, scânteie și murea, bătrânul copac urma să reîntinerească în fiecare primăvară în podoaba-i de verdeață. Apoi a venit epoca feudală, acea a renașterii, Revoluția mare franceză și Napoleon Bonaparte. Atâtea sute de milioane de oameni s'au născut și au murit de atunci! Și vom muri și noi, cei de acum, și atâtea generații posterioare nouă, și străvechiul copac din Santa Madre de Tule, va urma să umbrească, cu crângile și frunzele lui, cimitirul satului mexican!

Societatea academică „Junimea” din Cernăuți în ședința ei administrativă ordinară din 3 Mai 1914 și-a complectat comitetul în modul următor: președinte: cand. iur. Traian Popovici; vicepreședinte: stud. fil. Vasiliță Sauciuc; secretar I.: stud. iur. Eusebie Popovici; secretar II.: stud. teol. Eugen Saftu; casier: stud. iur. Eugen cav. de Reus-Mirza; controlor: stud. fil. Claudiu Isopescul; bibliotecar: stud. fil. Valeria Nicoară; econom: stud. iur. Ioan Sahleanu. Preș. com. revizuitoare: stud. iur. Ștefan Văcărean.

Știri din Basarabia. În vederea serbărilor din ziua de 16 Mai v. când se va inaugura în Chișinău monumentul împăratului Alexandru I., se fac mari pregătiri pentru primirea oaspeților. Vor sosi delegațiuni din toate orașele Rusiei. După toate probabilitățile la ceremonia inaugurării va asista și familia imperială rusă.

— Plecarea arhiepiscopului Serafim al Basarabiei a produs o vie satisfacție printre Români, numitul arhiepiscop fiind un dușman declarat al bisericii și școalei românești.

— Săptămâna trecută a sosit în Chișineu d. Casso, ministrul instrucțiunii publice care a cercetat mai multe școale.

Comitetul „clubului sportiv ardelean” conform hotărârii luate la 5 Mai n. a. c. în ședința de organizație a concursului sportiv ce se va ține la Orăștie, roagă pe toți capii bisericii, bărbații de frunte și institutele de credit și eco-

Corecte (propise) pentru examene, dictando și caligrafie. Suta bucăți

Cor. 1.40 plus porto postal.

Aviz școlar — Iskolai értesítő

legat à 30 fl. bucata.

De vânzare la: **Librăria „Concordia”, Arad, Deák-Ferencz 20.**

nomii din Ardeal, cărora s'au adresat cu apeluri, să binevoiască să trimită cât se poate mai curând declarațiile, ca să nu întârziem cu timpărea resp. cu trimiterea invitațiilor.

Cheltuielile mari de circa 2000 coroane, necesitate de întâiul concurs, nu se pot acoperi, fără ajutorul tuturor.

Apelăm la toți înțelegătorii și iubitorii de sport, să doneze obiecte potrivite pentru premiile forțelor distinse. Obiectele se trimit pe adresa clubului Cluj (Kolozsvár), str. Király nr. 18, iar acei, cari binevoiesc a dona o sumă în bani, cât de mică, să trimită paralele cu indicarea destinațiunii la institutul de credit și economii „Economul” Cluj. Comitetul clubului sportiv ardelean.

x În atențiunea bolnavilor! Balsamul Mittelmann pentru stomac încetează în scurtă vreme lipsa de apetit, incuierea scaunului, durerile de cap, cărceii de stomac, arderea de stomac, apoi tot felul de boale de intestine, luând de 3-ori la zi, înainte de mâncare, câte-o lingură cafea. Preț 2 coroane. Pregătește și expediază: Eugen Mittelmann, farmacie la „Leul de aur” în Ungvár, str. Nagyhíd-u. (Ml 1621)

x Primul deposit român de PIANE, PIANINE ȘI ARMONIURI T. Popovici SIBIU, STRADA CISNADIEI 7 se recomandă on. public român cu fabricatele exclusiv bune cu cari s'a aprovizionat în vederea sfârșitului anului școlar. Prețuri mai ieftine ca ori unde. Impachetare și transport gratis. Plătire în rate convenabile.

Ca român și specialist proprietarul depositului roagă publicul nostru de pretutindeni să-l onoreze cu încrederea sa.

Comandele să se facă din bună vreme pentru ca să poată fi rezolvite la timp.

Po 2091

BURSA DE CEREALE DIN BUDAPESTA.

(Dnpă 50 kgr.)

	— 11 Mai.
Grâu pe Mai	13.73
Grâu pe Octomvrie	12.21
Secară pe Octomvrie	9.84
Ovăș pe Octomvrie	8.20
Porumb pe Mai	7.30
Porumb pe Iulie	7.44

POȘTA REDACȚIEI.

I. Gr. Gașsa. Informația Dv. e greșită, desigur ați luat-o din careva ziar provincial. Cu 24 de ani, au drept de vot numai cei cari au terminat, cu succes, opt clase gimnaziale, sau institut similar, așa de exemplu școala normală (preparandă). Absolvenților de 4 sau 6 clase primare (elementare) li se cere negreșit vârsta de 30 ani, împlinită. Cetiți de altfel articolul nostru de astăzi, care e scris la cererea mai multora, și care va fi reproduș și în „Pop. Român”. Adresați-vă biroului central al partidului, de acolo Vi se dau toate lămuririle în materia asta până va țes de sub tipar volumul editat de comitetul național.

POȘTA ADMINISTRATIEI.

Gheorghe Bojin, Baranios. Am primit 5 cor. în abonament până la 15 August a. c.

Redactor responsabil: Constantin Savu.

Dr. Gheorghe Kotărău

MEDIC-UNIV.

ordonează str. Batthyányi nr. 29.

Ho 2098

Mulțămită publică.

La concertul din 21 Aprilie 1914 st. n. aranjat de tinerimea română din Timișoara și jur în favorul fondului de zidire al Alumneului gr. or. rom. din Timișoara următorii și-au recumpărat biletele:

Banca națională a României 100 Lei, Albina, (Sibiu) 100 cor; Banca Românească, (București) 50 cor.; Banca Carpaților (București), Bihoreana, Iulia, Doina, câte 20 cor.; Prima cassă de păstrare, (Ujzora) 15 cor.; Șercăiana, Sătmăreana, Berzava, Luceafărul, Noiana, Coroana (Bistrița), Furnica, Agricola (Sassebeș) câte 10 cor.; Bistrițana, Orientul câte 6 cor.; Banca Poporală (Birchiș), Institut de credit (Mehadia), Asociațiunea de credit (Giroc) câte 5 cor.; Zărăndeană 4 cor. Concordia, (Ujzora), Agricola (Ecica), câte 3 cor.

Excelențele Lor Ioan Mețianu și Dr. Vladimir de Repta, Prea Sfinția Sa Dr. Miron Cristea, Prea Cuvioșia Sa Augustin Hamșea, Ilustritățile Lor General Lupu, Anton Mocsonyi de Foen, Domnii George Breban, Dr. Iuliu Coste, Dr. Marius Sturza câte 20 cor.; Prea Cuvioșile Lor Filaret Musta, Roman Ciorogariu, Domnii Vasile Beș, Dr. Nicolae Șerban, Dr. Aurel Novac, Patriciu Drăgălina, Dr. Aurel Lazar, Ioan Oprea, Dimitrie Dozș, Stefan Luțai, Dr. Roman Rudnean, Pavel Fumor câte 10 cor.; Prea Cuvioșia Sa Dr. Iosif Badescu, Domnii Ioan M. Roșiu și Vincentiu Pop câte 6 cor.; Petru Ionașiu, Gherasim Serb, Dr. Lazar Ghebeles, Gligorie Pocrean câte 5 cor.

Suprasolviri la cassă au intrat dela Domnii: Colonel Stoica (România) și George Ioanovici a lui Gioca Babl câte 20 cor.; Emanuel Ungureanu, Dr. Nestor Oprean, Mihai Ardelean și Dr. Iuliu Luchiciu câte 10 cor.; Kiss Károly, Eremie Mezin câte 8 cor.; Dr. L. Georgevici, Babcsányi F. 5 cor.; Ioan Dobosan, Elena Cloașă, Leopold Csendes, Ernst Klein, Dr. Cornel Nicoară, Iosif Nicolaeviciu, Dr. Petru Puican, Dr. Eugen Costina câte 4 cor.; Tullius Selman, Dr. Stefan Banfi, Dr. Victor Mercea, Dr. Dimitrie Borca, câte 3 cor.; Stefan Martinoviciu, Vasile Terebențiu, Ioan Olariu, Laurentiu Barzu, Dr. Vasile Pinteș, Cornel Trailescu câte 2 cor. și Dr. Ioan Jucu 1 cor.; cari sume s'au predat comitetului administrativ al Alumneului gr. or. rom. din Timișoara.

Pe această cale în numele comitetului administrativ al Alumneului li se aduce cele mai calde mulțămiri marinișoșilor donatori.

ROMULUS CĂRĂBAȘIU,

directorul băncii „Timișiana”, membru în comitetul administrativ al Alumneului.

Bătăturile,

scoroșenia pielii, arderile de pe mâni și din față încetează în decurs de 1 și două foloșii

„CANNABIN”

1 sticlă 1 cor., francoș
1 coroașă 40 fl., 3 sticle francoș 3 cor. De vânzare

în farmacia TÖRÖK, Budapeșta, Király-u. 12 și la proștitor: Dr. E. FLESCH, farmacie la „CORDANĂ” la Győr

HERBST ÉS TÁRSA,

mașini sistem Halle

pentru sortarea și plămădirea aluatului, aranjament

pentru orice putere, electricitate,

— benzină sau vaporic. —

Singura reprezentanță

pentru întreg comitatul Bihoru-

:: lui ::

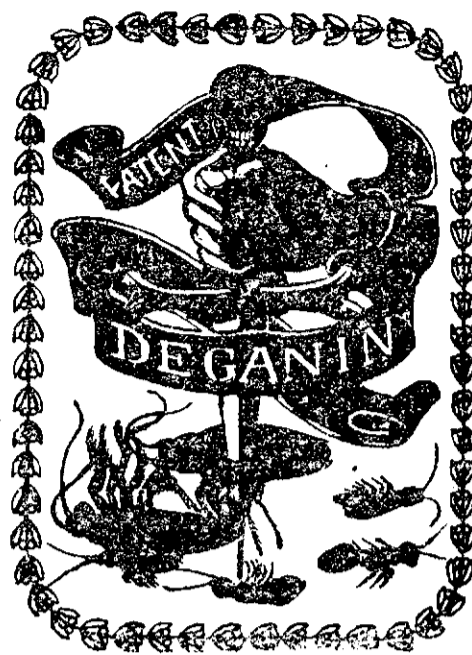
STEMMER A. JÓZSEF

(Se 1786)

specialist

NAGYVÁRAD, Rákoczi-ut 35 sz.

S'a finit ou viața!

Pentru că noul remediu din Fiume e o atare invențiune de sistem nou care omoară cu siguranță pe cel mai de nesuferit și uricios dușman al femeii de casă, cari sunt insectele de bucătărie.

„DEGANIN” e neapărat de lipsă și la economia de câmp că nimicește păgubitoarele insecte și furnici.

„DEGANIN” e pentru fiecare grădinar un așa artclu indispensabil ce salvează plantele și cu deosebire rozele le eliberează de stricăcioșii paraziți (păduchi de rose).

„DEGANIN” nu-l iertat să lipsească din nici o Colătarie, Covrigărie, Magazin etc., pentru că prin asta ajunge fiecare proprietar la curățenia dorită.

„DEGANIN” e preferit și din acel motiv fiind constat oficios și de autoritatea Chemico-Medicale că nu conține nici o substanță veninoasă dăunătoare omnimei și totuși e cel mai cu efect remediu de omni-solu, dovadă sunt și multele recunoștințe primite, dintr-cari alături unele în precurent.

1 kg. „DEGANIN” și 4 kg. Cafea se trimit francoș. — Spedițiuni de „DEGANIN” dela 5 kg. în sus se expediază francoș și cu 10% rabat.

Modul de folosit gratis. — Se caută Agenti.

— — 1 kgr. numai 3 cor. — —

1 kgr. Cafea fină și aleasă numai 2 Cor. 80 filler.

1 kgr. Cafea fină mărgelele numai 3 Cor. 20 filler.

Prețcurent gratis!

F. A. DEGAN. — Fiume

SCRISORI DE RECUNOȘȚINȚĂ

Nr. 14516/1913.

Spectabilă Firmă

F. A. Degán

Fiume.

Vre-o câteva despărțăminte, dar cu deosebire culina Institutului nostru era de un timp încoace deaderit infectat de svabi, spre a căror stărpire n'a folosit nici un dln pravurile comune. Din întâmplare un amic al nostru ni-a amintit de invențiunea D.-V. cu care de asemenea am făcut probă și spre marea noastră surprindere praful D-tale ne-a curățit toate localurile și ne-a scăpat de uriciosii gândaci. În toată conștiința putem recomanda ori cul productul Dv., ca remediu excelent în toată privința și de un rezultat sigur.

Directiunea Spitalului Civil—Fiume

Dr. Sichich, director.

Rog a-mi trimite 6 pachete „Degán”. Am făcut experiența celor ce mi-ati mai furnizat și rezultatul satisfăcător este spre lauda produsului D-v.

Alexandru Constantinescu

Ministrul Agriculturii și Domeniilor. București.

Am folosit praful „Degán” ordonat la D-ta în apartamentele unei case de ale mele de închiriat și cu bun succes... I-am folosit și la stărpirea păduchilor de rose, — ba chiar și la insectele produse de mucezeală, și preste tot locul a folosit

Debrecent Lajos

Cavaler al Ordului Francisc Iosif, fabricant de cârnați și salamă în Debrecent.

Vă rog mai trimiteți-mi 5 kgr. de praful „Degán”, am fost tare satisfăcut cu expediția precedentă. Praful lucră cu efect.

Berthold Frenzt și fiul, cofetărie și Cafea Sibiu.

(De 2111—20)

la atenția publicului din localitate și din provincie.

VARGA GYÖRGY

maestru de cuptoare

Oradea-mare (Nagyvárad), str. Hid arul 19.

In marele său magazin se pregătește cele mai frumoase

cuptoare de olane samotte

cu prețuri moderate, atât pentru localitate cât și pentru provincie.

Reparările se execută cu prețuri moderate. (Va 829)

„REMEK”

mașină brevetată combinată pentru

curățitul și măcinatul cerealelor.

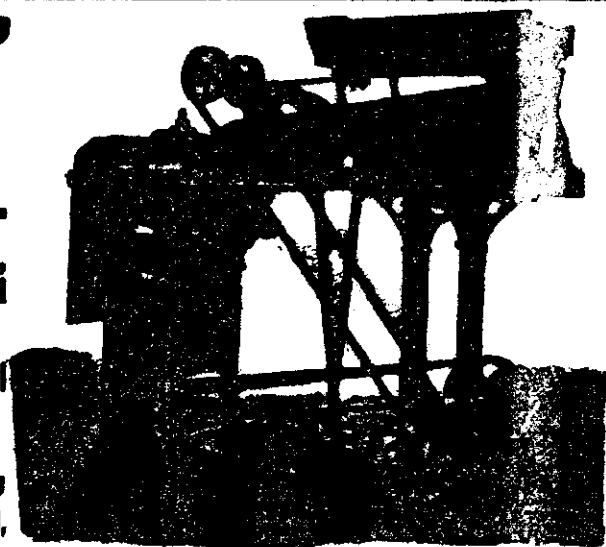
Cea mai perfectă mașină de curățit, care să nu lipsească nici unei mori :- de vamă. :-

Cu prospecte servește cu plăcere singurii fabricanți

PRINZ TESTVÉREK,

torătorie de flor, fabricator de mașini și construcție de mori,

SÁTMAR — (Szatmár).

Brevet ung. nr. 56018.

PI 891—60

CZIGER LÁSZLÓ

maiestru dipl. pentru instalațiuni de electricitate și gaz încălțușer și mașinist-electrician

Oradea-mare (Nagyvárad), str. Teleki nr. 1

Execută totfelul de lucrări electrice, optice și de încălțușerie, și anume: ferării pentru clădiri, garduri pentru monumente, vetre de fer, uși de fer, rolete de fer pentru prăvălii, mașini de cusut, mașini de scris, biciclete, reparare de gramofone și instalațiuni electrice, străformări de mașini cu aburi și motoare în locomobile.

Magazin permanent de mașini de cusut și accesorii, precum și garnituri de îmblățit.

Serviciu prompt, lucru excelent, prețuri ieftine.

In mai multe rânduri decorat. Fondat în anul 1884

Heckenast János

construcător de altare, sculptor și auritor. Restaurătorul diecezei de Szombathely.

Pregătește: iconostase, altare, amvoane, cripte, statui sfinte și întregul aranjament bisericesc, în orice stil, conform pretenziunilor artistice și pe lângă prețuri convenabile. Se recomandă la renovarea altarelor vechi. — Planuri și cataloage trimit gratuit precum și primirea muncii o face pe speșele sale proprii. Primeste spre aurire tot ce se ține de această branșă. No 1433

Prețuri moderate. Condițiuni favorabile de plată.

„Vulkán” fântâni cu lanț

recunoscute ca cele mai excelente dintre toate fabricațiile de acest fel de până acum.

De vânzare exclusiv la fabricantul

IOSIF MARKUCZ

atelier industrial de încălțușerie

Oradea-mare (Nagyvárad), strada Academiei n-ru 1.

Catalog de prețuri franco.

ve 885—60

VERES FERENCZ

atelier de măsurit cu putere motorică pentru zidiri și mobilă

DEJ — (DEES) str. Ludovic Kossuth, nr. 63.

Magazin de mobilă pentru prânzitoare, dormitoare și saloane, licoane oglinzi, covoare și . . .

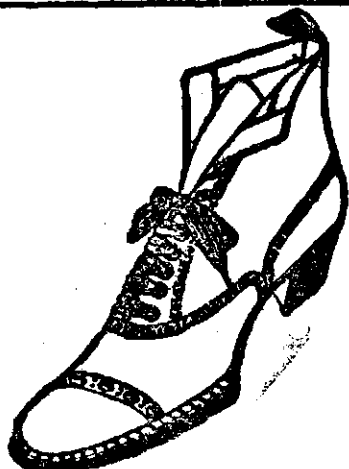
Execută totfelul de lucrări pentru zidiri, mobilă și orice lucrări în această branșă, cu prețurile cele mai moderate, din material excelent și uscat.

Cine voește să cumpere INCĂLȚĂMINTE

facile în țară într'adevăr fine, comode, rezistente și durabile acela să cumpere cu încredere dela

IOAN VUIA, Sătmár (SZATMAR) Deák-tér.

(în casa lui Keresztos András).

În magazinul său de ghete bogat asortat numai ghete și cizme pregătite în țară din piele fină veritabilă cu prețuri foarte moderate, fabricate imitate nu ar și marfele sale în privința execuției drăgălașe sunt neîntrecute. — La dorință se pregătesc totfelul de ghete și cizme după măsură.

Pollák Gyula, faur de cazane

Seghedin (Szeged), Feltámadás-utca 1. Telefon: 394.

Atrage atenția on. proprietari de mașini de treccat și de cazane și aduce la cunoștință că și-a mărit și provăcut cu excelente puteri de muncă

stabilimentul de fabricare de cazane,

se găsește în plăcuta poziție de a executa cu specialitate și grabă orice lucrare în această branșă, execută case pentru bani și repară pereți de țevi precum și execută pereți de cazane, locomobile, și reformări de locomobile.

Pentru executarea lucrărilor mai mari merg pe cheltuielile mele la fața locului. Execuție excelentă. Prețuri moderate.

Po 1460

Se primesc dol. invitații.

**CEL MAI MODERN INSTITUT
TIPOGRAFIC ROMÂNESC DIN
UNGARIA ȘI TRANSILVANIA**

53 CONCORDIA

**TELEFON
NR. 750.**

SOCIETATE PE ACȚIUNI.

**TELEFON
NR. 750.**

ARAD

STRADA ZRINYI, NUMĂRUL 11a.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Fiind aprovizionat cu cele mai moderne mașini din străinătate și patrie ca: mașini de cules, mașini de tipar, mașini de tăiat și mașini de vărsat clișee, precum și cu cele mai moderne litere, primește spre executare tot felul de opuri, reviste, fol, placate, registre, tipărituri pentru bănci și societăți, precum și tipărituri advocaționale, invitații de logodnă, cununie și pentru petreceri. Anunțuri funebre se execută cu cea mai mare urgență. Se execută tot felul de lucrări de aceasta branșă dela cele mai simple până la cele mai fine.

**Executare
promptă.**

**Prețuri
moderate.**

VIȚĂ AMERICANĂ ALTOITĂ

No 1439

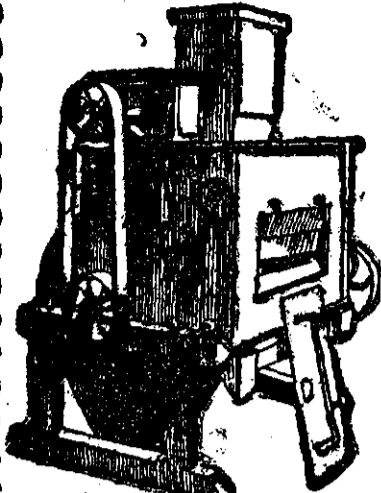

precum și viță americană pentru altoit, cu și fără rădăcini, în diferite varietăți furnizează renumita și de mulți ani recunoscută ca cea mai de încredere pepiniară.

FR. CASPARI

(Nagyküllő vm.) Medias. — Medgyes. Serviciu conștiințios. Soluri garantate.

Catalogul se trimite la cerere gratis și franco. În catalog sunt publicate mai multe scrisori de mulțumire, primite din toate părțile țării, astfel că înainte de a face comanda, oricine poate cere informațiuni în scris sau verbal dela dnii proprietari cari mi-au trimis acele scrisori și se pot convinge astfel de abso-lută încredere ce o pot avea în firma de mai sus.

Ku 1602)

Kutsera István

Instalator de mori **SZABADKA**, Vesselényi-u. 667 sz.

Execută și instalează aranjamente complete de mori și fabrici în provincie. Face planuri singur ori după model, construiește mașini pentru mori și pentru fabrici precum și ciururi pentru bucate, elevatoare, curățitoare, de arpăcași și site pentru alcălu; străformează după plan propriu sau modele prompt și conștiințios, mori și fabrici. Magazin permanent de modele pentru lucrări de orice bransă. Planuri și prospecte gratis. Pentru comande în provincie merg la fața locului pe cheltuiala proprie. TELEFON: 279.

Farmacia la »SFT. STEFAN«

JOSEF RASTÄDTER, farmacist

Vârșeț (Versec) Promenada Andrássy.

Recomandă p. t. publicului următoarele specialități medico-farmacentice:

Cremă de liliac (scumpie). Se poate întrebuița ziua și seara! Intrebuițarea ei dă pielei, obrazului și mânilor o fineță și o culoare albă fermecătoare. — 1 borcan 1 cor.

SĂPUN DE LILIAȘ foarte aromat 70 fileri, 3 bucăți 2 cor.

Pudră de liliac e cea mai bună și de tot inofensivă. Dă obrazului o prospețare întinerită și-l apără de influința stricăcioasă a vremii. — În depozit în culorile albă, roză și crem. Pudra de liliac e mai fină, delicată și mai mătăsoasă decât orice alta pudră!

Prețul unei cutii de aceasta pudră eminentă 1-20 cor.

PASTĂ PENTRU OBRAZ Dr. Lehmann, înlătură cu siguranță orice pată, pistruiele și toate necurățeniile pielei de pe obraz și mâni. Prețul unui borcan mic 60 fil., un borcan mare 1 cor.

POMADĂ DE TANACHININ, promovează creșterea părului și întărește rădăcina părului. — Un borcan 1 cor.

SPIRT PENTRU PĂR contra mătreței și a căderii părului 1 cor.

UNSOARE DE CASĂ ARNICA pentru orice rană. Vindecă excelent! Un indispensabil leac de casă.

Doze mici 70 fileri., doză mare 1 cor. 50 fileri.

UNSOARE PENTRU VÂNĂ DE AUR (Hemoroidi) 3 cor. (Sute scrisori de recunoștință și mulțumită).

Afară de articolele înșirate mai jos în depozit în farmacia mea toate specialitățile din țară și străinătate.

Săpunuri și parfumuri englezești și franțuzești.

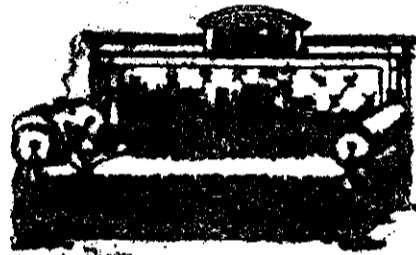
Bandaje și articole chirurgicale din gumă în calitățile cele mai bune.

Expediere pe poștă cu rambursă zilnic.

(Ra 1094)

KOHN HENRIK tapețier și decorator

Timișoara-Iosefin (Temesvár-Józsefváros) str. Bonnac 12.

Ko 1565

Execută și reparaază totfelul de lucrări de tapețerie și decoratorie; ține în depozit mobile excelente precum stufe covoare, ruzi de aramă, oglinzi și icoane; mare asortiment de canapele și garnituri engleze executate în atelierul propriu.

Execuție excelentă. — Serviciu prompt. — Prețuri ieftine.

Cel mai vechiu magazin și atelier de reparaturi în ARAD, de biciclete, mașini de cusut și gramafone.

Ha 1960

Declar în modul cel mai hotărât, că Bicicletele „Original Victoria” și „Puch” precum și mașinile de cusut Pfaff sunt de vânzare exclusiv numai la mine.

HAMMER VILMOS

ARAD, Szabadság-tér nr. 5/6. Timișoara—Iosefin (Temesvár-Iózsefváros) Hunyadi ut nr. 14.

Vânzare exclusivă de mașini și plăci Pahtó, gramafone „COLUMBIA” și originale și cele mai noi plăci românești.

Mare atelier special de reparaturi.

Mașini de cusut „SINGER” cu prețuri foarte ieftine.

PRAV DE PELE HÖFER

Acest prav impregnat cu acid boric a cărui efect excelent e în general cunoscut, se pregătește în trei tărimi.

No I. prav de stropit pentru copii . . . à cor. —80

No II. Pudră, albă crem. sau roză . . . à cor. 1—

No III. Prav de stropi pentru bărbați à cor. 1—

»Babysoap« Höfer (săpun pentru copii).

Numai acele sunt veritabile, cari poartă pe fâșia de pe cutie și pe capacul cutiei iscălitura »H Ö F E R«.

Săpun Höfer à cor. —70.

de tot neutral și inofensiv, se poate căpăta în toate farmaciile din țară și străinătate și dela:

Zentral-Versendungsdepot **HÖFER'S APOTHEKE** WIEN III. Ungargasse 14.

(E 1968-50)

NOUĂ prăvălie de instrumente muzicale!

PULTER VENCEL

fabricant de instrumente muzicale

Marosvásárhely, Deák Ferenc-u. 7.

(Lângă Palatul Cultural).

Depozit bogat și foarte bine sortat de VIOLINI noi și vechi și pentru școală, CITERĂ și clarinete, INSTRUMENTE DE SUFLAT, harmonice și părți de instrumente etc. etc. GRAMOFOANE și PLĂCI în asortiment bogat. CORZI (strune) din străinătate cu ton curat pe lângă garanță. — Reparaturile se execută prompt și conștiințios.

(Pu 1847)

